ԱՒԵՏԱՒԵՐ

ՈՒՄՈՒՐ ՏԻՆԻՑԷ,

'ԻԼՄԻՑԷ, ՊԷՅԹԻՑԷ ՎԷ ՍԻՑԱՍԻՑԷՑԷ ՏԱ'ԻՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏՐՐ

The Weekly **AVEDAPER,** American Bible House, Constantinople.

ՃԻԼՏ 53. ԻՍԹ ԱՆՊՕԼ, ՅՈՒՆՎԱՐ 29, 1910. Ն՝ 5

ՅՈՆ ՏԷՐ ԿՈՒՅՍ ՓԱՇԱ

﴿ اوەدار هفتەلق غزتە — درسعادتده بابل هاوسده — مدير مسئول ـ صمويل ق٠ هاروتيونيان ﴾

ԳԻՐՔ՝ԻՆ

Մէկ՝ն՝ւկի	40 Ղրշ·
Օմէրիկա ի՛ւն	2 Տօլ·
Ինկլիզերբա ,,	8 Շիլին
Մէհմ· սահիբ ,,	10 Ֆրնգ·
Եւրէն նուսխէսի	40 փր·

Ի՛նչ-ոք գրչակիցներէ մի՛ք եաիլ

ԱԻԵՏԱԲԵՐ

ԻՐՄԷՆԻՃԷ

ՎԷ ԵՐՄ. ՀԱՒՐԱԻԵՏԱՔԸ ԻԼԷ ԹԻՒՐՔՃԷ ՀԱՅՏՔԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

Միւ՛էլլիմ Վլէր Հ· Մ· Ալէն
Հ· Ս· Պարնըմ
Յ· Գ· Գրիգորեան
Մ· Միհճասեան

Պայազը Հասւս ,
Տէր ի Սա՛ատէթ, Թիւրքիա

THE AVEDAPER

A WEEKLY PAPER

ARMENIAN, ARMENO-TURKISH.

EDITORS H. M. ALLEN
H. S BARNUM
H. K. KRIKORIAN
M. MINASSIAN

American Bible House
Cons/ple, Turkey

TERMS

An. Subscrip.	Ps. 40
U. S. A.	$ 2
England	Shils. 8
Other countries	Frs. 10

Single Copy 40 Paras

Advertising rates on application

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

1910

21 բեռլէբէ հավէ

Մուճասալը $3\frac{1}{2}$ *զուրուշ, մուխթասարը* 60 *փարա ալը։ Հասըլմաը Շարգ էյլեմխանէսինէ թախսիս օլունմըշ ալը։ Պու բուզնամէ* 352 *սահիֆէյէն 'իպարէթ օլուպ, հէր ճինսէն վէ սինֆէն վէ սընֆտան օլանլարա վէ հէր հալ ու քէյֆիյէթէ միւնասիպ վէ միւֆիտ սիր։ Բուզնամէյէ միւթէ՛ալըդ մա՛լիւմաթտան մա՛սա այրըճա գըսմ-լարը հավի սիր։ վէ 1. 'Իլմի ախլագա, 2. Ֆա-միլեալարա, 3. Սիհ՛աննամէյէ, 4. Սըհհէթէ, 5. Գաաընլարա տա՛իր մէա՛էլէլէրէ, 6. Հէքիմլիյէ, 7. Զրա՛աթա, 8. Թարիխէ, 9. Ճէննէ, 10. Սէնա-եի՛է, 11. Ռիմազլէթէ, 12. Թէրճէմէ ի ահվալա, 13. Միւթէնէվվի՛աթա, 14. Լէթա՛իֆէ տա՛իր մա՛-լիւմաթ պուլունտուզը կիպի՛. միւֆառաթլը* 6 *մէա՛էլէլէր վէ ի՛լանլար տախի մէվճուտ ալը։ Ան-ճաղ պիզիմ նիզա՛մլը ապօնէլէրիմիզէ քիաֆի օլա-ճաղ մըզտարտա թմազ՝ էսիմիզ օլաըզընտան, թիւ-քէնմէզտէն միւէթէրիէրին սաէըն ալմազա միւ-սաադա՛թ էյլէմէլէրի թաւէզ օլունուր։*

Պիզ կէձաէրէլէն էրճազ· Լ՝ՅՅՏ ԻՉԱՊՆ, (Իսմ· Լ՝ինն) նամ մա՛բուճ ճալիպ ի տիգդաթ բօման։ (428 սահիֆէ։) Մի՛էլիֆի Միխս Հէնրի Ուուտ, միւթէր-ճիմի Տօգ· Ա· Նագգաչեան։ Ձիյ· 12 ղրշ·։ Թաշ-բատան սըփարըշ կէօնտէրէնվէր Տէրհա՛ատէթտէ միւթէրճիմէ միւրաճա՛աթ էտէպիլիրլէր։

ԹԻԻՃԱՌԻՑՔ

1910 Յնվ. 9/22

Պո՛ղսայ օգդա	փրյ.
Անատօլու սէրմ	54-55
» Բ.	52-53
Ո՛ռն չուվալ	ղրչ.
Գըրմա պիրինճի	95-99
Վարնա	95-97
Մարսիլիա	95-100
Սլէյա օգդա	փր.
Անատօլու Սվա	–
« Ս.	–
Թունա քիլէ	$16\frac{1}{4}$-$16\frac{1}{2}$
Յաաո՛ւլա 100 օգդա	
Սէլանիք	230-235
Թրապիզօն	190-195
Նէֆո՛ւ օգդա	փր.
Պալըքէսիր	65
Պիգա	77-78
Սուրիա	65-66
Սա՛ուամ օգդա	փր
Մէրսին	$111\frac{1}{2}$-112.

Լիրա 100 ղրչ·տան

Շէ՛էէր գանիմար	ղրչ.
Թրիէսթէ	112
Բուէս	–
Գահվէ 100 օգ.	$6\text{-}7\frac{1}{5}$ ա.
Փէրէճ՛ չուվալը	ղրչ.
Մըսըր	88-93
Բանիօն	107
Ճաիօն	140-155
Բիլօն ֆր.	$48\frac{1}{2}$
Կա՛ղ չիֆթ թէնէ.	ղ.
Բուէս, փիասդամըդիչին	28
Թէֆ՛ընէ՛ օգդա	ղրչ.
Լէնդաբէ, նօղ·	$17\frac{1}{2}$-18
Եի՛ւ օգդա	ղրչ.
Անատօ. գըրիմա	$7\frac{1}{4}$-$7\frac{1}{2}$
Փամֆ. Հալէպ օգ.	$8\frac{1}{4}$
Ա՛ատանա	8-$8\frac{1}{4}$
Ա՛ֆիօն օգդա	ղրչ·
Տրուկիսի	255
Մալաթիա	

ԱՒԵՏԱՒԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՑԷ,

'ԻԼՄԻՑԷ, ՊԷՑՔԻՑԷ ՎԷ ՍԻՑԱՍԻՑԷՑԷ ՏԱ'ՐԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԻԼՏ 53. ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՅՈՒՆՎԱՐ 29, 1910. Ե՝ 5

ՊԷՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԱՐ

ՏԱՀԱ ՊԷՕՑԻՒՔ ԻՀԹԻՑՕՃԸՄԸՋ
(Ց. Գ. Գ.)

ՍՏԱՆԱ հատիսէսի նէթիճէսինատէ պիքէս վէ պիվայէ գալան էրքէք, գարը, պէօյուք քիւչիւք, օղլան, գըզ ճիւմլէնին իհթյաճաթ ը ճէմաննիսի թէհվին իչիւն հէր թարաֆտան իմտատա գօչանլար պուլունտուլար։ Աճլարը ատյուրմադ, չըզլազլարը կիյինտիրմէք, ֆիրարիլերի քէնտի օճագլարընա տէօնտէրիպ խարագ օլմուշ էվլերի ինչա էթտիրմէք, տուլլարա մէլճա՛ վէ էյիտամա էյիտամխանէ թէտարիք էթմէք իչիւն հէր թարաֆտան խայրխահ զաթլար չիթագ էյլէտիլէր։ Փալամէնթօ պիր թարաֆտան, պէյն էլ միլել ի՛նէ գօմիշօնը տիկէր թարաֆտան, ևէրլի վէ էճնէպի ինայրխահար հէր թարաֆտան ի՛նէ իրսալընա հիմմէթ էթիլէր։ Ասլ ֆէլաքէթ մահալլերինատէ պուլունան միսիօներլէր, Առաջնորդլար, քահանալար վէ Փր. չօպանլարը, էրմ., Փր., Գաֆ. ճէմաաթլար, վէ ըէ՛խալերի, հուրրիյէթփէրվէր վալիլեր վէ սա՛իր մէ՛մուրլար ճիւմլէսի պիրլիքատէ էլ էլէ վէրէրէք, մահզուն վէ մէ՛յուս էհալիյի թէսլիյէ վէ թէչճի՛ էթմէյէ սա՛յ էյլէտիլէր։ Պու ճիւմլէ սա՛յ ու իգտամըն նէթիճէսի չու օլտու քի, օն պինլերճէ միւհթաճիյն մէվճին վէ պիհիսապ ան ու էնինին էլինէն գուրթարըլտըլար։ Հասան Պէյլ, Պաղչէ, Քէսապ վէ էմասյա եէրլէրատէ գըզ չէօքմէզատէն էվլեր հափըլտըլար, հէր քէս քէնտի օճաղը պաչընա թօփլանտը, հէր եէրատէ իչ սահիպլէրինին քէնտի իչլերինին պաչամալարը իչիւն ճիւզ՛ի մուհամէտիյէ էնէթլէրը վէրիլերէք քէնտի մէտար ը թէ՛այիւշլերինի թէտարիք էթմինլեր տէյիւ ֆուրսաթ վէրիլտի։ Վէլհասըլ հարա գափանըլմատը իսէ տէ, (պու հարա տանա ուզուն սէննելեր զարճընտա գափանամայան պիր հարա տըր,) ագալլի կէօզ հաչլար պիր ազ սիլինտի. էհալի պիր փարչա իմիա վէ ճէհաբէթ պուլուպ իչէ պաչլատը։

Պու գատարը իչիւն Ալլահա համմա օլսուն։ Ֆիլվագը՛ կէրէք Իսթանպօլտաքի պէյնէլ միլել գոմիսիօնը վէ Փաթրիգխանէ, կէրէք ատլ ֆէլաքէթ իչինատէ պուլունուպ տա մէֆթուր օլմայարագ չէճի՛անէ կէճէ կիւնտիպ իչլէյէն վալիլեր, բուհանի բէ՛խլեր վէ միսիօներլեր վէ համիյէթմէնտան զէվաճ պու սա՛յ ու զայրէթլերի վէ ֆէտաքեարլըզլարը իլէ պիւթիւն միլլէթի քէնտիլերէ գարշը միննէթտար պրագմըշ տըրլար։

Լաքին իչ պիթմէմիշ տիր։ Տահա պէօյուք պիր իհթիյաճ կէրիտէ գալմըշ տըր, օ տա պու ֆէլաքէթէտէ էհալինին ախլագի իհթիյաճը տըր։ Զարուրի օլան ճէյսէմի իհթիյաճ էօնիւնատէ պու մա՛նէվի իհթիյաճըն պիթթափի՛ ունուտտուլմագ թէհլիքէսի վար աըր։ 'Օսմանիյէ, Համիտիյէ, Անթաքիա կիպի եէրլերատէ սայքի ճիւմլէ էրքէքլեր մանվ օլմուշ օլուպ, գալան տուլլար վէ պիքէս գըզլար վէ քիւչիւք չօճուգլար չոլ սէվկիւլիւլերինին ճանլարընա վէ քէնտիլերին 'իղղէթինէ գատտ էթմիշ օլան էհալի արատընատա պուլունուչույօրլար։ Ամրիճէն ուզատըլան եէտ ի մա՛ալէնէթ վագթ միւրուրըյլա կէվչեր, լաքին պու պիչարէլերին իհթիյաճաթ ը զարուրիյէսի կիտէրէք ազալմայըպ պէր 'ադա արթար, թապի՛ի վէ խարիճի թէճրիպչիլեր միւնտէֆի՛ օլմայըպ պէր'ադա թէզայյիւտ էտեր։ Ախլագի ճիհէթտատ իւնանը աչաղը տօղրու չէքէն ճիւմլէ գուվվէթլեր հաղըր, լաքին ատէմի թէճրիպչիլերէ գարշը մուհաֆազա էտէն գուվվէթ էքսիք։ Քէնտինին վէ ած չօճուգուընըն թէ՛այիւչիւ իչիւն Թիւրք գօնչուլարընատան էքմէք տիլէնմէյէ

մեճպուր օլան կէնճ գարըյը միւտհիշ թէճրիպչիլէր-
տէն քիմ գուրթարաճադ ։ Շօլ թաղչ ֆիտանլա-
րըն չու սէրթ վէ պարիա մուհիթտէն սօլմամալարը-
նը քիմ թէ՞մին էտէճէք ։ Պու թէ՞սիրաթ ը մէզ-
մումէնին միւհիլիք նէթիճէլէրի էլան պու պիչարէ-
լէրին հայաթ ը մա՛նէվիյէսինտէ կէօրիւլմէյէ պաշ-
լամըշ տըր ։ Պու թէտէննինին վէ մա՛նէվի խարա-
պիյէթին էօնիւ նա՞սըլ ալընաճադ տըր ։

Եախօտ տիյար ը էճնէպիյէյէ ֆիրար էտէնլէրի
ալալըմ ։ Պունլա՞ր նէ հալտա տըրլար ։ Պունլա-
րըն ախլադի միւչքիլաթընը խէյալ էթմէք տախի
կիւճ տէյիլ տիր ։ Քէնտի հուզուրաթ ը նէֆսա-
նիյէսինի ախլադի էսասլար իլէ տէյիլ , անճադ մէմ-
լէքէթին 'ատէթլէրի վէ քէնտի թէ՛ալիւգաթընըն
էֆքեար ու հիսսիյաթը իլէ զապթ ու իտարէ է-
տէն կէնճլէր էճնէպի վէ հէր ճիհէթլէ հուրր պիր
տիյարտա պուլունտընզլարընտա, օրատա քի նէ զայ'
էտէճէք ի'թիպարլարը վար , նէ տէ քէնտիլէրի մէն'
էտէճէք խարիճի մանի'էլէրի լար , Թիւրքիա-
նըն քէօյ վէ գասապալարընտան գափըլըպ պիր գաչ
հաֆթա զարֆընտա Պօսթօն կա Նիւ Եօրգ սօ-
գապլարընա գօնուլան կէնճլէրին պէօյլէ պիր մու-
հիթ իչինտէ ախլադի հալլարը նէ՞ օլաճագ տըր ։
Ամերիգատան կելէն խապէրլեր պու էրմէնի մու-
հաճիրլէրին մա՛նէվի թէտէննիսինին իլգ խաթվէ-
լէրինի թա՛րիֆ էթմէքտէ տիրլեր ։

Կէրէք վաթանտա , կէրէք տիյար ը էճնէպիյէ-
տէ պու Ատանա ֆէլաքէթզէտեկեանընըն ախլադի
թէհլիքէսինի զիյատէ թա՛րիֆ վէ թաֆսիլէ լիւ-
զում եօգ տըր ։ Ամ՛ել մէ՛նէլէ պու թէհլիքէնին էօ-
նիւնիւ ալմագ տըր ։ Պու իհթիյաճ նա՞սըլ՞ տէֆ'
էտիլճէճէք տիր ։

Ճէսէտճէ իհթիյաճ պիւիթթիֆագ սա՛յ ու իգտամ
նէթիճէսինտէ միւնտէֆի' օլտըղը կիպի , պու բու-
հանի իհթիյաճ տախի պիւիթթիֆագ պէզգ էտիլէճէք
սա՛յ ու իգտամ սայէսինտէ տէֆ' ու թէօվիյէ էտիլէ-
ճէք տիր։ Շու գատար քի պու իհթիյաճը տէֆ' էտէ-
ճէք ի'ռանէ տախի մա՛նէվի վի բուհանի տիր ։ Պու
ախլադի թէհլիքէյի սաթի ի'ռանէ ի նագտիյէ իլէ տէֆ'
էթմէք խիւլեասընտան վազ կէչմէլի իզ ։ Ի'ռանէ ի
նագտիյէ պա՛զը թէճրիպչիլէրին էօնիւնիւ ալապի-
լիր իսէ տէ , ասլ միւչքիլի տէֆ' էտէճէք օլան
գուվվէթ հալընըզ Քրիստոս տըր ։ Զէքտիքլէրի
միւզայագալարըն չիտտէթինտէն Ալլահա օլան ի-
մանլարընը զա՛յ էթմիչ օլանլար , վէ մա՛բուզ օլ-
տըղլարը թէճրիպչիլէրի քէնտի գուվվէ ի զաթի-
յէլէրինէ ֆա՛իգ կէօրէնլէր անճագ Բապպ Ցիսուս
Քրիստոսա հադիդի վէ ճիտտի սուրէթտէ իման էթ-
մէքլէ քէսպ ի գուվվէթ էտէճէք տիրլեր ։ Միւճէ-
թիմիզին պու պէօյիւք իհթիյաճընըն պաչ չարէսի
պու տըր ։ Օ տասլար վէ պիքէս գըզլար վէ տի-
յար ը էճնէպիյէտէ սէրսէրի տօլաչան կէնճլէր պու
միւչքիլաթ իչինտէն անճագ հադիդի Խրիսթիյան-
լըզըն թաւէտ էթտիյի իման վէ Քրիստոսա օլան
սամիմի մուհաթպէթ իլէ գուրթուլա պիլէճէքլէր
տիր ։ Պու տէտիյիմիզէ էզ տիլ ու ճան լինանտընը-
մըզ իչիւն անը իտտի՛ա էտիյօր իզ ։ Պինա՛էն 'ալէյի
աթիտէքի թարիգլերի ճիտտէն թավսիյէ էտէրիզ ։

Պէյն էլ միւէլ ի՛անէ գօմիսիօնը վէ անըն մա-
հալի չի՛պէլէրի պու զէվալլըլար իչիւն մէտտար ը
թէ՛այիւշ վէ իշ թէտարիք էթմէքտէ իքէն , պու
ֆէլաքէթի մահալլէրինտէ պուլունան բուհանի րէ-
՛իսլէր , ճա՛նի կաթողիկոս, Առաչնորդ , վարդա-
պետ , միսիօներ , Փրօթէսթան չօպան ճա վա՛ըզ ,
պիրլիքտէ իսթիչարէ էտիպ , կէրէք Լուս. կէրէք
Փրօթէսթան ճէմա՛աթլար արասընտա բուհանի հա-
յաթտա զայրէթլի օլան պա՛զը գատընլարըն պու
պիչարէ տուլլար վէ պիքէս գըզլար արասընտա իչլէ-
մէլէրի իչիւն եօլլար տիւչիւնսիւնլէր ։ '9Ց գրթա-
լընտան սօնրա Ուրֆատաքի գատընլարա պիր մու-
հաֆըզ մէլէք խըտմէթինի կէօրէն Միս Շաթըզ օլ-
մասա իտի , օնլարըն հալը նէ՞ օլաճագ իտի ։ Շիմ-
տի տէ պու զավալլըլար արասընտա Միս Շաթըզ-
լարա էչէտտ ի լիւզում վար տըր ։ Ատանատա Մի-
սիս Շէփըրտ վէ չուբատտա պու՛զը տիկէր
գատընլար քէնտի հուզուրլարըյլէ ախլադի խու-
սուտտա պիւա չիւպհէ պէօյիւք խըտմէթ իճա էթ-
մէքտէ տիրլեր ։ Լաքին չիմտիւիք օնլարըն տա
գուվվէթինին պէօյիւք գըտմը ճիհանի իհթի-
յաճ թարաճընա սարճ օլունմագտա տըր ։ Պի-
զիմ թէքլիճիմիզ պու մահալլարտաքի գատընլար
արասընտա տօղրուտան Քրիստոս ը Մուգատտէստէն
օգուչուպ , անլէրէ Քրիստոսըն մուհաթպէթինի
թա՛րիճ էտէրէք, քէնտիլէրի բուհանի հայաթա ճէլպ
ու տա՛վէթ էտէն գատըն իչճիլէրին պուլունմասը
տըր ։ Պիզիմ պիտիյիմիզ կէօրէ , Կիլիկիա թա-
րաճլարընտա կէրէք Լուս. կէրէք Փրօ. ճէմա՛աթ-
լար արասընտա եիւքսէք նէվ՛տէն բուհանի հայա-
թա մալիք վէ Քրիստոս իչիւն իչլէմէյէ հազըր
գատընլար էքսիք տէյիլ տիր ։ Իման պու իքի ճէ-
մա՛աթլարըն բուհանի րէ՛իսլերի էհալինին իհթիյա-
ճաթ ը ճիհանիյէսի իչիւն պու գատար նէճիպանէ
պիր սուրէթտէ իհթիճագ էթմիչ իքէն , նի՞չիւն
անլէրին իհթիյաճաթ ը բուհանիյէսինի տէֆ' էթ-
մէք նիյէթիյլէ տահա զիյատէ չէվգ իլէ իհթիհատ
վէ իհթիճագ էթմէսինլէր։ Պունտա գապլի իւլ իճրա
օլմայան պիր չէյ եօգ տըր ։ Ատանա էրմէնիլերի
չէհր ի մէզգիւրտէ պինասըզ գալմըշ օլան Փրօ-

թէսթան ճէմա՛աթընը մուհապպէթլէ քէնտի քիլի-
սէլերինէ այլարտան պէրու միւսաֆիր գապուլ
էթթիլեր իսէ ֆէնա՞ մը էթթիլէր։ Պու նէճիպ
մու՛ամէլէլերի քէնտի պիրտաէրլէրինին գալպի իւ-
զերինտէ նէ՛ խօշ պիր թէ՞սիր պրագմըշ ոլը։ Վէ
էկեր պէօյլէ միւթթէֆիգ պիր հէյ՛էթին իտարէսի
թահթընտա քիլիսէ վէ յոթանոտոնո-ընէ֊ ֆարգը կէօ-
զէթմէյէրէք, սանքի պու պիչարէ գարըլար վէ գըզ-
լար արասընտա ֆրիստոսըն մուհապպէթինի թէշ-
վիգ էտէն գատըն իշճիլեր իլէրլերսէ անլերին ահ-
վալը մա՛նէվիյէսինճէ քիւլլի պիր թէպէտտիւլիւն
մէյտանա կէլէճէյինէ էմին օլապիլիր իզ։

Ֆէզալիք Ամէրիգատա տախի Առաջնորդ վէ էր-
մէնի Փրօ. պատուհլիլեր, վէ Կ. Ի. Շիրքէթլերի
օլթայա հիճրէթ էթմիշ օլան կէնճլերին ախլագի հա-
յաթը իչիւն խուսուսի վէ միւթթէֆիգ թէչէպ-
պիւլլերտէ պուլունսադար, պիլա չիւպհէ չօգ
կէնճլերի լուզումսուզ միւզայագատան, ախլագի
խարապիյէթտէն վէ վագըթսըզ էօլիւմտէն խէլաս
էտէպիլճէճէք տիրլեր։ Տահա պէօյիւք իհթիյաճըն
տէֆ՛ինէ չիթթագ էտէլիմ։

ՈՒՖՈՒՓ
(Հ. Մ. Ալէն)

Ելևեվմ պիւթիւն ճիհան ը մէտէնիյէթին նա-
զար ը տիդգաթընը ճէլգ էթմիշ օլան եէ-
կանէ մէա՞լէ Ինկիլթէրրատա եէնի Փարլամէնթօ
ինթիխապաթը տըր։ Ինթիխապաթտան հասըլ օ-
լան սօն նէթիճէլէր հավատիս սիւթիւնլէրիմիզէ
տէրճ էտիլիյօրլար իսկ տէ, պիզ պուրաճըգտա
պէօյիւք միւճահիէտտէ բէյլեր գազանըլմասընա
եաթաօտա զայ՛ էտիլմէսինէ պա՛իս օլան պիւրհան վէ
տէլիլէրին պիր գայ նուամուսնէլերինի վէրմէյք իս-
թէրիզ։ Պիզ կէչէն հաֆթա Ալմանիաներն Ինկիլ-
թէրրանըն իսթիդպալինէ պիր թէհտիտ իտիյինէ տա-
՞իր Մր. Պալֆուրըն ինթիդատաթընը զիքր էթթիք։
Միւմահիլէյհ Պրէսֆըրտատա իրատ էթտիյի պիր
նուֆթգատա միւտաֆա՛ա ի միլլիյէ մէա՞լէսինէ տա՞իր
խասսէթէն Ալմանիայա ՛ալագասը նօգթա ի նազա-
րընտան քէնտի մէվգը՛ինի իզահ ու պէյան էթմէք
իւզրէ եինէ պիր խայլը վագթ վէրմիշ տիր։ Մի-
մահիլէյհ կէօսթէրմիշ տիր քի մուհաֆազաքեար
գապինէ ինֆիսալ էթտիյի զէման, մէմլէքէթին
գուվվէ ի պահրիյէսի՛ պիլճիւմլէ կէլէնլերէ մուգա-
վէմէթ էթմէյէ քիւլլիյէն քեաֆի իտի, վէ չու եօլ-
տա ՛իլավէ էթմիշ տիր. «Պիզ պուննտան տա զիյա-
տէսինի էթտիք։ Պիզ կէրիտէ էօյլէ պիր փրօկրամ
պրագտգը քի անըն ահքեամընա թէվֆիգ ի հարէքէթ
էտիլմիշ օլսա իտի, էլևեվմ պիզի պիլճիւմլէ էն-
տիչէլերտէն գուրթարըր, վէ պիհիսսապ միլեօնլար-
ճա լիրալար տախի վէրկի վէրէնլերին քիսէլերինտէ
գալըր իտի։ Էյի պիլիրիմ քի էկեր չու կէչէն աէօրթ
սէնէ զարֆընտա մուհաֆազաքեար հիւքիւմէթ
մէվգը՛ ի իգթիտարտա գալմըշ օլսա իտի, սիզ պու
մէմլէքէթտէ պու գատար մէչրու՛ պիհուզուրլըգա
պա՛իս օլմուշ օլան Ալման զըրհլըլարընըն ինչասընըն
պէօյլէ ափանսըզ թէվէսսիւ՛իւնիւ ասլա կէօրմէզ
իտինիզ։» Մր. Պալֆուրըն նուֆթգընըն աթիտէքի
փարչասընտան միւմահիլէյհին քէնտի խասիմլէրինէ
ճէվապ վէրիր իքէն չօգ տէֆ՛ա սիլահը միւտաֆա՛ա
մագամընտա գուլլանտըղը ՛ադլ ու մազմունընա
տա՛իր պիր ֆիքը ու թէսավվուր փէյտա էտէպի-
լիրսինիզ. «Գալտըքի զանընմմա, պունը պիլտիք-
տէն սօնրա ՛ալի մէա՞ուլիյէթլի պիր մէվգը՛ ի րէս-
միտէ պուլունմմըշ օլան հիչ պիր զաթընն պէօյիւք
պիր էճնէպի մէմլէքէթէ գարշը գուլլանմամասը
իճապ էտէն լիսանը գուլլանմադլէ իհթիմամ էտիլէ-
ճէյիմ։ Պանա ՛Սէն Ալմանիայա հիւճում էտիյօր-
սըն՛ տէյէճէքլէր տիր։ Պէն Ալմանիայա հիւճում
էթմէյօրըմ։ Պէնիմ իտտի՛ամմա հէր Ալման չու տէ-
տիյիմի թատտիդ էտէր քի պիր միլլէթ ճիհանտա
էն պէօյիւք օրտուլա մալիք օլտըղը հալտէ, գալ-
դըղ օլ տիւնեատա էն պէօյիւք օրտուլա ճիհանտա
էն պէօյիւք ոօնանմմայը տախի ՛իլավէ էտէճէք օ-
լուր իսէ, օլ գավմըն գօնու գօնչուլարը քէնտի
հալ ու մէվգը՛լերինի նազար ը ի՛թթիպարա ալմադա
մէճպուր տըրլար։ Հէր քէսին իսաֆիյէն վէ սըրրէն
նէօյլէտիքլերինի պիլտիքլերի չէյի ՛ալէնէն սէօյլէ-
մէքլիքտէ Ալմանլար կիպի պէօյիւք պիր գավմը
կիւճէնտիրէճէք հիչ պիր չէյ հօգ տըր։ Լաքին Ալ-
ման էֆքյար ը ՛ումումիյէսինին պա՛ղը աէրէճէ
հագգընտա իչթիքեայա հագգը օլտըղը զաթ պէ՞ն
մի իմ, եաթաօտա մէնսուպ օլաղըմ ֆըրգա՞ մը տըր։
Սէյտան խասիմլէրիմիզին Ալմանիա հագգընտաքի
չէքտիքլերի թատվիրի նազար ը ի՛թթիպարա ալարագ,
զանն էթմէմ (կիւլիւշ վէ ալգըշ)։ Պիզ կէօսթէրի-
յօրըզ քի Ալմանիա պիր թա՛րիֆէ վագ՛ ու թարհ
էթմիշ տիր, վէ օլ թա՛րիֆէնին վագ՛ էտիլմէսին-
տէն պէրու Ալմանիա աէնայի՛ վէ թիճարէթի էմ-
սալը հիչ կէօրիւլմէմիք պիր թարգտա թէրագգը
վէ թէվէսսիւ՛ էթմիշ տիր։ (Ալգըշար)։ Միւնագա-
գիտլերիմիզ պու խուսուստա նէ՞ տէյօրլար։ Տէ-
յօրլար քի «Պու թէրագգը վէ թէվէսսիւ՛ ի օլ թա՛-
րիֆէյէ համլ էթմէյինիզ. պու թէրագգը Ալման
՛ադլ ու զէքեասընտան, Ալման թա՛լիմ ու թէր-
պիյէսինտէն, Ալման ՛իլմ ու ՛իրֆանընտան վէ Ալ-
ման մա՛լիսաթի ը ֆէնդիյէսինտէն նէշ՛էթ էթմիշ
տիր։» (Գահգահա), Թա՛պիր ի ախէրլէ, զայէթ ֆէ-

նա պիր թա՛րիֆէ զօյաճադ տէրէճէտէ ահմադ օ-
ղան Ալմանլար՝ օ գատար մահիր տիրլէր քի ֆէնա
թա՛րիֆէյէ բաղմէն, սա՛իր հէր քէսէ զալիպ օղու-
յօրլար։ (Գահգահա վէ ալգըշ) Իֆրանթֆէրվէրան
մանթըգընըն չայանը հայրէթ պիր միսալը։»

Տիկէր պիր զաթ տաթի Ինկիլիթէրրատա վէ
սա՛իր եէրլէրտէ քէնտիսինին Ալմանիանըն մէգա-
սիտինէ տա՛իր ճիտտի իլթիթարաթը վէ Ինկիլիզէ-
րին վաթանփէրվէրլիյինէ հէր սուրէթլէ միւրա-
ճա՛աթլարըյլէ զայէթ նազար ը տիգգաթ ճէլպ էթ-
մէքտէ տիր։ Աղրէպ զարա՛իպտէն օլարագ պու
զաթ պիր սօսիալիսթ զաղէթասընըն մի՛էլիֆի
օղուպ քէնտինին պէնտէրինի Տէյվ Մէյըտ նէչը
էթմէքտէ տիր։ Մի՛սմարիէյհ տէյօր քի, «Ալմանիա-
նըն մէյէքի՝ հէտէֆ ի մագսուտը պիւթիւն տիւն-
եայա իսթիլա իլէ գատար վէ պիրահիմանէ ճիհան-
կիրլիքտէն 'իպարէթ օլան Պիսմարգեան մէյէքի
տիր։ Ինկիլիթէրրանըն գատիմտէն պէրու մէյէքի
իսէ մէմալիքինին թէվէսսու'ի վէ էվրօփատա գուվ-
վա ի 'ասքէրիյէ մուհաֆազաջընը-
տան 'իպարէթ օլմուշ տըր։ Թէք պիր տէվլէթին
պիւթիւն էվրօփայա թէհաքքիւմ վէ թէսալիւթ
էթմէքի 'ումում իչինն իայրը տէյիլ տիր։ Հէր
գավմըն քէնտիսինին թէմամիյէթ ի միլքիյէսինի մու-
հաֆազայա վէ իսթիվա էթտիյի ճէմա'աթլարըն զէքա
վէ տէհալարընը տէրէճէ ի քէմալէ եէթիշտիրմէյէ
մուխթար պրագըլմասը ազուլունէճէք պիր չէյ տիր։
Վէ լաքին զայր ի ճա՛իզ վէ զայր ի մէչրու՝ պիր
հըբս ու հէվէսին թա՛գիպինտէ Փան-Ճէրմանլար՝
Ինկիլիզլէրին, Ֆրանսըզլարըն, Տանիմարգալըլարըն
վէ Ֆիլէմէնգլէրին չան ու չէրէֆ վէ հուրրիյէթլէ-
րինի թէհաիա էտիյօրլար։ Պիւթիւն էվրօփա Ալ-
մանլաչաըրըլմալը տըր։ Պիզիմ ճիւմլէմիզ տաթի
Փրուսիա մէ՛մուրլարը թարաֆընտան թա՛լիմ,
թէտրիա, իլպաա վէ թէքէալիֆէ տիւչար էտիմէ-
լէ իզ, վէ Ջնէի Վիլհէլմ իւզէրիմիզէ տէմիր 'ասա
իլէ հիւքիւմէթ սիւրէճէք տիր։ Իչթէ Փան-Ճէրման-
լարըն խայալ վէ րու՛յասը պու տըր։ Ալմանիանըն
Ինկիլիթէրրայա գարշը նիյէթ վէ մագսէտլէրինին էն
գուվվէթլի տեւիլ վէ պուրհանը Ալմանիա տօնան-
մասը տըր։ Հէր հանկի պիր գավմ ու միլլէթին
մուհարէպէ էթմէք նիյէթինտէ պուլունտըղընա
մուհարէպէ իչինն զօրլը, թէլաչլը վէ մունթա-
զամ սուրէթտէ թէտարիքէաթտա պուլունմասընը-
տան տանա գուվվէթլի պիր տէլիլ կէօսթէրիլէմէզ։
Էլեէվմ Ալմանլարըն թէտարիքէաթը՝ թէտարիքէաթ
ը պահրիյէ տիր։ Էկէր պու թէտարիքէաթի պիզէ
գարշը կէօրիւմէյօր իսէ, 'աճապա քիմմէ՞ գարշը կէօ-
րիւմէքտէ տիր . . . ։ Էկէր պիզ Ալմանիա իլէ մու-
հարէպէյէ թուրթուշմագ իսթէմէյօր իսէք, Ալմանիայը
սուլհու սալահա արզուլէնտիրէճէք տէրէճէտէ գուվ-
վէթլի օլմամըզ իգթիզա էտէր։ Ալմանիա՝ ճէսուր,
'ազմքեար վէ 'ազիմ պիր տիւշմէն իսէ տէ, հէր
չէյէ գաարիր օլմատըղը կիպի, միւմթէճնի՛ իւլ ճէր
(սիլահ իլէ եարալանմասը մուհալ) տաթի տէյիլ
տիր։ Լաքին Ալմանիանըն մագսէտի իչ կէօրմէք
տիր, վէ հէր նէվ՛ միւտաբա, գաչամագ, վէ ուզ-
լաչմա անըն թահգիր ու իսթիհգաֆքընը մուճիպ
օղուր։ Ալմանիա քէնտինին զըսմէթ ու գատէ-
րինի ճէնկէավէրլէրին եէտինէ թէլիմ ու իհտի
էթմէքտէ տիր. պէզ իսէ պիզիմքինի սիյասէթչի-
նաալարըն էլէրինէ պրագըյօրըզ։ Ալմանիա իչ կէօ-
րիւյօր. պիզ լաֆ իլէ վագթ կէչիրիյօրըզ, հալ պու
քի գան վէ տէմիր օյունընտա լաֆ ու կիւզաֆքի
հիչ էհէմմիյէթի եօգ տըր։ Եա սիլահա սարըլմալը
եա թէլիմ օլմալը, եա վաթան ուղրունա մուհա-
րէպէ էթմէլի եա տա վաթանը զայպ էթմէլի տիր։

Կիթաիքճէ զիյատէ 'այան վէ աչիքտար օլույօր
քի տիւնեանըն մու'ազզամ տէվլէթլէրի արասընը-
տաքի րէգապէթլէր՝ էլեէվմ հէր զէմանտաքինտէ
զիյատէ չէտիտ տիրլէր։ Իչպու րէգապէթլէրին
գալուճա պա՛իս վէ մուճիպլէրի թէֆէվվիւգ
թիւճճարի վէ պա՛զը տէրէճէյէ գատար տաթի
միւտթա՛միրթճա թէվէսսու՛ տիրլէր։ Ճափօնիա
տաթի Ամէրիգալըլարըն ճէօմէրտիւք վէ մէճէնի-
յէթինէ զայէթլէ մինտէթտար պուլունտըղընը թէս-
լիմ ու իւ՛թիրաֆ էթմէքլէ պէրապէր Ամէրիգատան
չիքեայէթ էթմէյէ պաչլամըշ տըր։ Ճափօնիանըն
զանընճա Ամէրիգա Մանչուրիա ումուրը հաղ-
դընատա հատտէն աչըրը մէրագ կէօսթէրիյօր վէ
քէնտիսինի մէմնուն էթմէքլիք միւչքիլ տիր։ Լա-
քին Ամէրիգանըն «աչըգ գափու» մէյէքի տիւն-
եանըն գուվվէթլի տեւիլէթլէրի արասընտա մէվ-
ճուտ մուհարէպէ մուխթարասընա նիհայէթ վէ-
րէճէք էն սալիմ մէյէք օլուպ օլմատըղը պուն-
տան սօնրա անլաչըլաճագ տըր։ «Աչըգ գափու»
մէյէքի պիլճիմլէ 'ալագատարանա 'ատալէթ վէ
հագդանիյէթլէ մու'ամէլի իւզէրինէ միւ՛էսսէս օ-
մասընա պինա՛էն, հիչ չիւպհէ եօգ քի 'ադըպէթ
իչպու «աչըգ գափու» մէյէքի զալիպ օլաճագ
տըր։ Վէ լաքին թէսլիմ ու իւ՛թիրաֆ օլունմալը
քի պէյնէլմիլէլ թիճարէթտէ իչպու 'ատալէթ
գա՛իսէսի էյիճէ եէրլէշմէզտէն էվվէլ, սանըրըն
հէր հալտէ պիր թագըմ չէտիտ միւճատէլէյէր վու-
գու՛ պուլաճագ տըր։

ՄՈՒԽԹԻՐԵԼԵՐ

Մ՚ափէՃնէ՚ոփ՚ս չէՐՆելէը. — Տէվը ի խաթիպտատա Բուամէլինին հէը թարաֆընատա Բուամ, Պուլկար չէ-թէլէը իճրա ի չէգավէթ էաէրէք հիւքիւմէթի իշ-ղալ էթմէքաէ իտիլէը։ Հուրրիյէթին ի՚լանը իւզէ-րինէ պու չէթէլէրին տաղըլմասը իլէ Մաքէթօնիա միւչքիլաթընըն հիւան ի տուրէքել թէսվիյէ էտիլէ-ճէյի իւմիտ էտիլմէքաէ իտի։ Լաքին Բուամ վէ Պուլկարլար արաստնատաքի քիւիսէլէր մէա՚ելէսի հա-լա հալլ օլունմամըշ օլմաղլա, չօղ կէչմէդաէն եւ-նէ Բուամէլիտէ չէթէլէը թէչքիլ օլունարագ տաղ-լարա չէքիլմէյէ պաչլատըլար։ Պու հաքէքէթ-լէքի մէն՚ էթմէք իչիւն հիւքիւմէթի պիր գանուն լա՚ինաոը հազըրլայըպ, անը տա տէրհալ թաքի-պիգէ թէչէպպիւս էյլէտի։ Պու գանուն էվվէլա էչդըյանընն մուհաքէմէսինի իտաբէ ի՚էօրֆիյէյէ հէվալէ էթտի։ Իտարէ ի՚էօրֆիյէնին հիւքմէ-րի պիլա խաթինաֆ վէ գաթ՚ի օլմաղլէ, պու չէյ էչդըյայը իճրա ի չէգավէթ էթմէդաէն էվվել տիւ-չինաիւրիւր, վէ պէլքի նիչէլէրին չէգավէթտէն կէրի տուրմասընա պատի օլուր տէչիւ զանն օլունմըշ տըր։ Մէզքիւր լա՚ինանընն տիկէր պիր մաթ-լուպը տա իճրա ի չէգավէթէ չըգանլարընն ՚ա՚իլէէ-րինի հիւքիւմէթին քէնտի խաթէտիյի եէրէ նագլ էթմէյէ սէլահիյէթի օլմասը տըր։ Չէթէլէը իլէ պիրլէչէն պիր քիմսէնին էվլատ ու ՚այալը քէօյիւն-տէն ետա չէհրինտէն ալընըպ ուզագ պիր եէրէ նագլ էտիլիր։ Պու տախի էչդըյայը գօրդուտուպ, չէ-գավէթտէն կէրի տուրտուրմագ մագսատիյէ գօ-նուլմըշ իտի։ Պու գանունլարընն խուսուսատա ասն-րաքինին սըգը սըգըյա թաթիպիգ էտիլմէսի նէթիճ-ճէսինտէ պիր թագըմ սուչսուզ էհալի —գարը վէ չօլուգ չօճուգ— միւթէզարրըր օլտըղը իչիւն Մա-քէթօնիա էհալիսի արաստնատա գանա՚աթսըզլըգ մէյատանա կէլտի, վէ պու հիւսէյինէ Պուլկարիստա-նա տա ՚աքս էտէրէք, օրատա տախի էհալի ՚Օս-մանընը հիւքիւմէթինին պու մէտէյի ՚ալէյհինատ քէնտի նախօչնուտիւէրինի պէյան էթմէք իւզրէ միթինկլէր հափմազա պաչլատըլար։ Պու հալ-լէրին տէվամը պիր թարաֆտան եինէ Մաքէթօ-նիատա բահաթօսզլըղըն արթմասընա վէ տիկէր թարաֆտան Պուլկարիստանլա Թիւրքիանըն ա-րաստնըն այըլմասընա պատի օլմաղտա պու-լունտըլար։ Պու սէպէպտէն մէզքիւր գանուն-լարըն գապլի ի՚թիրազ օլան ճիհէթլէրինին փաթ-լամէնթօտա թա՚ատիլ էտիլմէսի, ճիտտէն թավսիյէ էտիլիյօր։ Տիկէր թարաֆտան տա մահալլի հիւքիւ-մէթ մէ՚մուրլարընն պու նագիք վագիլատա հէր ճիհէթլէ հաքիմանէ վէ ՚ատիլանէ պիր մէտլէք իթթիհազ էթմէյէրի վաճիպ տիր։

Ինկիլիզբա վէ Ամէրիկա Ռէփուպլիկէրինէ. — Կէչէն սէնէ հիւքիւմէթ թարաֆընատա Եվրոպա մէքթէպլէրինէ կէօնտէրիլէն թալէպէտէն Ֆրանսըզճա լիսանա վու-դուճ թալեպ էտիլտի վէ անլէր թահսիլ իչիւն չօգ-ճա Ֆրանսա մէքթէպլէրինէ կէօնտէրիլտիլէր։ Վա-գա՚ա Ֆրանսըզճա լիսանընն էհէմմիյէթինի թագ-տիր էտէր իդ. վէ Փարիզ վէ Պէրլին տարիւլֆիւ-նունլարընատա ՚Օսմանլը թալէպէնին չօգ խաթի-ֆաաէ էտէճէյինէ էմին իդ. լաքին մէմլէքէթիմիզին Ինկիլիզճէ լիսանա վէ Ինկիլիզբա վէ Ամէրիկա միւ՚էսսէսաթ ը ՚իլմիյէսինտէ վէրիլէն թէարիսաթա խաթիյաճաթը տա թէ՚եիտ էտիլմէլի պիր։ Պու միւ-նասէպէթէլէ աթի իւզ զիքր խուսուսաթա նագար ը տիդգաթ տա՚ժէթ էտէր իդ։ Էվվել, Ինկիլիզբա հիւքիւմէթ վէ էհալիսի հիւքիւմէթ ի մէչրութէ-միզին էն զիյաոէ սամիմի տօսթլարընատան օլարդ-լարը հալտէ անլէրի տահա էյի անլայապլիմէմիզ վէ Ինկիլիզբա վէ Մ. Ամէրիգանըն հայաթ ը սիյասի-յէսինտէն տահա զիյատէ խաթիճաոէ էտէպլիմէմիզ իչիւն անլէրին տարիւլֆիւնունլարընա տախի թահ-սիլ իչիւն կէնճլէր կէօնտէրիլմէսի լազըմ տըր։ Սա-նէյէն, պու մէմլէքէթտէ Ամէրիգալը վէ Ինկիլիզ մա՚ալիմլէր թահթ ը իտարէսինտէ պուլունուպ Ինկիլիզճէ լիսանատա թէարիսաթ իճրա էտէն սէքիզ դօլճլէր վար տըր, վէ անլէրտէ պլինտէն զիյատէ թալէպէ թահսիլ իլէ մէչղուլ օլմաղտա տըրլար, եա՚նի Տէրիտա՚ատէթտէ Բօպէրթ Գօլէճ, Քոմիրատէ Պէյն էլ մկլէլ գօլէճի, Պէյրութտա Ամէրիգան քիւլլիյէ մէքթէպի, ՚Ա.յնթաղտա Մ. Թ. Գօլէճի, Թարսուստա Սէնթ Փօլ Ինսթիթիւթ Գօլէճի, Խարթումտա եփրատ Գօլէճի, Մէզղիֆունտա Անաթօլիա Գօլէճի վէ Գօնեաոտա Ափօսթօլիք Ինսթիթիւթ Գօլէճի։ Մէզքիւր մէքթէպլէրտէ հէմ Ինկիլիզճէ լիսանա հէմ ֆէննի տէրսլէրէ խուսուսի էհէմմիյէթ վէրիլտիյի մա՚լում օլարագ, հիւքիւմէթիմիզին պու գօլէճլէր մէ՚զունլարընատան պա՚զրլարընը Ինկիլիզբա վէ Ամէրիգայա կէօնտէրմէսիյլէ վաճանըմըզ տահա զիյատէ սուհուլէթլէ օ մէմլէքէթլէրտէն խաթիճաոէ էտէպլէճէք տիր։ Իտաի մէզքիւր միւ՚էսսէսաթ հէյ՚էթ ի իտարէլէրի պու մէս՚էլէյի թահթ ը նագար ը միւթաալա՚այա ալըպ, հիւքիւմէթին նագար ը տիդգաթընը պու չէյէ ճէլպ էտէճէք օլուրլարսա, քէնտի թալէպէլէրի իչիւն եէնի վէ մուհիմմ պիր մէյատան աչմըշ օլուրլար։

ՏԷՐՈՒՆԻ ՀԱՑԱԹ

ՆԻՉԻՆ

Ալփ տաղլարընա չըգմըշ օլան Մր. Հ. Սփէնտըր քէնտիսինին «Եիւքսէք Փիրէնեան» նամ՛ քիթապընտա պիր չէյ նագլ էտիյօր։

Իքի արգատաչլար իլէ Ալփըն էն միւչքիւ թէփէլերինտէն պիրիսինէ չըգմըշ, վէ օրատան աշաղը էնէրէք ֆուրթունատա վէ կէճէ գարանլըղընտա պիր քէչի տաղլընա սըզընմըշ իտիլէր։ Եարը տօնմըշ հալտէ օլան պու իւչ ատէմլէր ուզուն վագըթ տէհլէթլի սուրէթտէ չալըշըպ չապալատըգլարը սէպէպտէն թագաթտան տիւշմիւշ օլարագ՝ ամմա էլէ կէթիրտիքլերի մուվաֆֆագըյէթտէն տօլայը սէվինէրէք աթէշին էօնիւնտէ օթուրտուլար։ Ագըլտա պուլունան ֆագիր վէ իհթիյար գատըն անլէրին էօնիւնտէ սէսսիզճէ տուրտու, վէ անլէրէ պագարագ թէք պիր քելիմէ եա՛նի, «Նի՛չիւն» քելիմէսինի թէքէլլիւմ էյլէտի։

Սփէնտըր տէյօր քի՝ «Գատընըն պու սիւ՛ալը իւղէրինէ պէն վէ արգատաչլարըմ թէ՛աճճիւպլէ պիրի պիրիմիզին եիւզիւնէ պագա գալտըգ։ Սըհհէթ, գուվվէթ վէ հայաթլարըմըզը չպիլէ մուհաթարայա գօմուշ իտիք, լաքին Նի՛չիւն. նէ՞ գաղանմըշ իտիք։»

Պու սիւ՛ալա ճէվապլարը եօգ իտի։ Պու պիր քելիմէ անլէրէ պօչ հէրէ զահմէթ վէ եզիյէթ չէքմիշ, վէ քէնտիլէրինի մուհաթարայա կիրիֆթար էյլէմիշ օլըգլարընը հէսս էթմիրիյօր իտի։ Տըշարըտա գար եաղմադտա վէ փուս պայըրլարը կէօրիւնմէզ էյլէմէքտէ իտի։ Պիրի պիրլէրինէ պիր չէյ տէյէմէյօրլար իտի։ Հէր պիրիսի քէնտի քէնտինէ «Նի՛չիւն» տէյիւ սիւ՛ալ էթմէքտէ իտի։

Տիւնեատա Ալփ տաղլարընատն մա՛տա պայգա թէփելեր տաիսի վար տըր, վէ ատէմլէր տահա գիյատէ տէյմէզ մագսէտլերիէ անլէրին իւղէրինէ չըգմաղա չալըշըրլար։ Քէնտիսինին ասլա իսթի՛մալ էթմէտիյի եահօտ թէէղղիւզ էյլէմէտիյի միլիօնլար եըզմագ իչիւն 'էօմրիւնիւ վէրէն ատէմ, քէնտի գէվճինին չօգ կիւճլիւքլէ գազանտըղը փարայը մօտալար իչիւն սարփ էտէն կէնճ գէվճէ, վէ քէնտի պուլունտըղը չէհրատ հէր քէսին տիգգաթրընը քէնտի էլպիսէսինէ ճէլպ էթմէք իչիւն գուտուրէթինտէն գիյատէ ագչէ սարփ էտէն դըշ, իչթէ պունլարընն ճիւմլէսի ատ գըր վէ չէօլ թէփելերէ չըգան քիմսէլերէ պէնգէրլէր քի օրատա նէ՛ մէնֆա՛աթ, նէ տէ չէրէֆ պուլունուր։ Պիգիմ կիւնլերիմիզտէ փէք չօղըմըզ պու Ալփ տաղլարընատն պա՛զըլարը իւղէրինէ չըգմաղա չալըշմըշըզ։ Օլ քէչիլէրին աղըլընտա պուլունան էյլի գատընն կիպի պիրիսի պիգիմ հօլըմըզընն իւսթիւնտէ տուրուպ տա պիգէ «Նի՛չիւն» սիւ՛ալընը սօրմուշ օլսա իտի պիգիմ իչիւն փէք էյլի օլաճագ իտի։

— • —

ԱՆԸՆ ՎԱՍԻՑԷԹԻ

Իսգօչիա սէվահիլինտէ գէվալը պիր քէօյիւնիւն փէք պէօյիւք պիր ֆամիլեասը վար իտի, Էվլատընըն Շոի օղլանչ իտիլէր, վէ ֆիլվագը՛ անլէր իչիւն չօգ պիր չէյ էտէմէգ իտի։ Սապահտան ագչամա գատար թարլատա չալըշըր իտիյսէ տէ, անճագ էօլմէյէճէ՛ք գատար պիր կէչիմ էլտէ էտէ. պիլիր իտի։ Պիր չիլին պիլէ արթտըրամագ իտի, վէ գէվալընըն պիւթիւն 'էօմրիւ ֆագիրլիյէ վէ պէսպալթըղա գարշը թագաթտան տիւշէրճէսինէ է. մէք վէ զահմէթ չէքմէքտէն 'իպարէթ իտի։ Ճամիլեանըն վալիտէսի տախ պիւթիւն կիւն եէմէք փիշիրմէք, չամաշըր եըյգամագ վէ քէնտի հաղիր խանէլէրինին սա՛իր հէր նէվ' իչլերինի կէօրմէքճէ մէչղուլ պուլունուր իտի։ Եէտիրճէճէք վէ կիյտիրճէճէք չօգ էվլատը օլուպ, օլ իզսիզ սահիլտէ տահի լաղըմ օլան սուհուլէթ պուլունմատըղընտան, անլէրին թա՛լիմ ու թէրպիյէսի իչի տախ քէնտի իւղէրինէ գալմըշ իտի, վէ քէնտիսի էվլատլարընա պիրէր պիրէր օգուտմագ, եաղմագ էօյրէսիր իտի։ Էկէր պէօյիւք օղլանլարընը եաչընատա պիր գըզը օլսա իտի, էվ իչլերինտէ օ քէնտիսինէ եարտըմ էտէպիլիր իտի. լաքին գըզլար ֆամիլեա ա՛զասընդն էն քիւչիւքլերի իտիլէր, վէ վալիտէլերինէ տահի գիյատէ եօրղունլըղը վէ էմէք վէ զահմէթի մէճմուլ օլուրլար իտի։ Պու Իսգօչիալը վալիտէ եօրղուն վէ զա՛իֆ իտիյսէ տէ, երնէ տէ քէնտի խանէսինին նուր վէ հայաթը իտի։ Անլէրին խանէսի մէս'ուտ պիր խանէ իտի, զիրա պու էյի վալիտէնին եիւզիւ տա՛իմա ֆէրահ թէպէսսիմ իլէ փարլար իտի։

Օղլանլարտան պիրիսի պիր քիթապը եիւքսէք սէսլէ օգուշաճագ գատար պէօյիւտուշիւնտէ, օլպիրլերին ֆա՛իտէսի իչիւն վալիտէլերի անա եիւքսէք սէսլէ օգուտուրր, վէ քէնտիսի տիքիչ տիքմէք վէ էսվապ պիչմէք կիպի չէյլերլէ մէչղուլ օլուր իտի։ Պէօյլէճէ քէնտի էվլատընը պիրիսիրլերի իլէ միլէթլէնվէ՛ մատտէլեր հագըմնատա սէօյլէչէրէք, քէնտի ֆիքրլերինի թէրպիյէ էթմէյէ վէ հէսիսլէնտէն զիյատէ քէնտի քէնտիլէրինէ տիւշինմէյէ ալըշորրր իտի։ Հէմ պու Իսգօչիալը վալիտէ ֆէնն ի մուսիգիյէ սինա տէյիլ իտիյսէ տէ, էսքի իլահիլեր թէրէննիւմ էտէր իտի։ Կիրակի ագչամլարը Ֆ. Մուգատտէմ եիւքսէք սէսլէ օգուտուր, վէ քէնտիսի տէ պիրի

պիր արգասընտան իլահիլէր թէրէննիւմ էտէր, վէ անըն գուվվէթիլ չօճուգլարը վալիտէլէրինին սէսինի քէմալ ը չէվգ վէ մուհաֆպէթիլէ տինլէրլէր, վէ օլ գատար խօշլանըրլար իտի քի, կիրակի հաֆթատա պիր տէֆ'ա կէլտիյի իչիւն ահընըրլար իտի։

Չօճուգլար պիրեր պիրեր խանէ եուվասընտան այրըլտըլար, վէ իւզերինէ պասան աղըր իչլերէ տայանամայարագ վալիտէլերի երքէն վէֆաթ էթտի։ Լաքին անըն էվլատլարը ֆարգլը ֆարգլը իչլերտէ վէ վաղիֆէլերտէ մուվաֆֆագ ատէմլեր օլտըգլարընտա, օ անլերին հայաթընտա եաչար իտի։ Անլեր խարիճէն ֆագիր վէ ազ թա'լիմ ու թէրպիյէ ալմըչ իտիլեր իսէ տէ։ քէնտի վալիտէլերինին սաքին վէ իւմիտի թապի'աթընա վէ ֆիքրճէ կիւզել խասսիյէթլերինէ մալիք իտիլեր։

Անլէրտէն պիրիսի 'ասքեր օլտու, վէ պիր մուհարէպէ էնտասընտա մուճիպ ի մէվթ սուրէթտէ եարալանտը։ Խասթախանէյինին երէցի անճագ պիր գաչ սա'ատ եաչայապիլէճէյինի անա պէյան, վէ իմանը օլուպ օլմասըղընը սիւ'ալ էթտի։ կէնճ ճէվապէն, «եէկճանէ թէսէլլիմ օ տըր. զանն էտէրսին չիմտի փէտէրիմիզին օլ սաքին խանէսինտէ վալիտէմին կիրակի ագշամլարը թէրէննիւմ էթտիյի իլահիլերի իչիտիյօրըմ,» տէտի։

Օլպիր օղլու մուվաֆֆագ պիր տա'վա վէքիլի օլտու, վէ 'ալիմ վէ զէքի պիրիսի մագամընտա պէօյիւք չէօհրէթ գազանտը։ Խուսուսի պիր 'ատէթի վար իտի, օ տա օլմասա իտի, չօգ փարա գազանապիլիր իտի։ Զիրա օ հագդսըզ օլան հիչ պիր տա'վայը տէր'իւհատ էթմէք իսթէմէզ իտի։ «Էէր տէֆ'ա մահքէմէյէ կիրտիյիմտէ պէնիմ իսգօչիալը թաթլը վալիտէմի տէրիսթըր էտէրիմ,» տէր իտի։

Պաշգա պիրիսի ղայրէթլի պիր վա'ըզ օլտու. պիրիսի հէքիմ օլտու վէ պիր փայթախթտա չալըշըր իտի. իւչիւ մուվաֆֆագ թաճիրլէր օլտըլար, վէ պիրիսի 'ագլը պիր մաթպա'աճը օլտու։ Ճիւմլէսի տէ քէնտի վալիտէլերինին ճէսարէթի, ֆիքրի գապիլիյէթ վէ տէրին տիյանէթքեար թապի'աթըյլէ մուԹթասըֆ իտիլեր։ Զօգ իղվալարտա վէ մուղայագալարտա անլեր քէնտիլերին գատիմի խանէլերինին օճաղընըն ըշըղընտան փարլայան օլ էյի վալիտէլերինին սիմասընը կէօրիւրլէր, վէ անըն թէրէննիւմ էթտիյի վէ քէնտիսինին տէրին րուհանի հիսսիյաթընըն իգհարը օլան օլ թաթլը իլահիլերի տէրիսթըր էտէրլեր, վէ անըն վալիտէ գալպինին միւչֆիգ վէ տա'իմա ճօչան մուհաֆպէթինի ունուտտամազլար իտի։ Իչթէ անըն վասիյէթի պունլար իտիլեր։

ՖԷՆՆԻՅԱԹ

ԴԸՏԱ
(Մ. Մէնաճան)
3.

Պունտան էվվէլքի պէնտաէ պիլճիւմլէ եէյէճէքլէրիմիզին իքի մագսէտէ խատիմ օլտուգլարընը կէօրտիւք։ Պունլար՝ էվվէլա վիւճուտըմըզ իչիւն հէրարէթ վէ գուվվէթ թէտարիք էտէրլեր. սանիյէն, վիւճուտըմըզը ի'մար վէ թա'միր էտէրլեր։ Պու պէնտաէ մուխթէլիֆ եէյէճէքլէրինին, էզճիւմլէ էթին, եումուրթանըն, սիւտիւն, պուղտայըն, ֆասուլեանըն վէ սա'իրլէնին թամմ նէ մըգտարտա հէրարէթ վէ գուվվէթ հուսուլէ կէթիրմէյէ միւսաթա'իա իտիքլէրինի թահգիգէ չալըշաճաղըզ։ Բէզալիք պու եէյէճէքլէրտէն հէր պիրինին նէ նիսպէթաէ տէսիմի (եաղը), հուլվի (չէքէրլի) վէ փրօթէիտ ղըտալարտան միւրէքքէպ օլտըգլարընը, վէ պինա'էն 'ալէյհ վիւճուտլէրիմիզին մուխթէլիֆ էնսիճէսի իչիւն նէ գատար մէվտտը ինչա'իյէ թէտարիք էտէպիլէճէքլէրինի թահգիգ էտէճէյիզ։ Էէր հանկի պիր եէյէճէք խուսուսընտա իչպու իքի նօգթալարը թա'եինատէն սօնրա, անըն գըյմէթ ի ղըզա'իյէսինի թագտիր էտէրէք, անը մալիք օլտըղը գըյմէթ ի նագտիյէ իլէ մուգայէսէ էթմէքլիք գօլայ օլաճագ տըր։ 'Այան վէ այիքեար տըր քի պու թարզ ու ուսուլլար իլէ էն ուճուզ ֆիյա'թլէրլէ վիւճուտիմիզ իչիւն էն չօգ մըգտարտա ղըտա թէտարիք էտէպիլէն թա'ամլարը թա'եին էտէպիլիրիզ։

Պիր եէյէճէյին միւհիմէվի օլտըղը խաֆի հէրարէթ վէ գուվվէթին մըգտարընը թա'եին էթմէքլիք նիսպէթէն գօլայ տըր։ Պու խուսուսատա պիր լօգօմօթիֆ օճաղընտա եանան քէօմիւր իլէ վիւճուտը ինսանէտ եանան մէվտտը ղըզա'իյէ արասընտա պէօյիւք պիր միւչապէհէթ պուլունուր։ Պիղիմ եէյիզ սինտիրտիյիմիզ մատտէլէր՝ վիւճուտիմիզտէ թամմ պիր սօպատա եանմադլէ հասըլ էտէպիլէճէքլէրի գատար հէրարէթ հասըլ էտէրլեր։ Պու գաթ'ի սուրէթտէ միւսպէթ պիր հագդագաթտըր։ Պիր էօլչէք ուն, պիր օղգա եաղ, եախօտ խաչլանմըչ պիր եումուրթա օճագտա եանարագ նէ գատար հէրարէթ հասըլ էտէր իսէ, վիւճուտը ինսանէտ եանմադլէ տախի օ գատար հէրարէթ հասըլ էտէր։ Նասըլ քի օտուն եախօտ քէօմիւրիւն ֆարգլը նէվ'էլէրի ֆարգլը մըգտարտա հէրարէթ հասըլ էտէրլեր, էօլչէ տէ մէվտտը ղըզա'իյէնին ֆարգլը նէվ'էլէրի միւհիմէվի պուլունտըգլարը հէրարէթի խաֆիյէնին մըգտարը ճիհէթինտէն թէխալիւֆ էտէրլեր։ Միգեաս իւլ հէրարէթ թէսմիյէ օլունան

ղայէթ նազիք պիր ալէթ վար տըր քի, պունըն վասըթասըյէ քիմհակէրլէր հէր հանկը պիր եադա-ճաղըն հասըլ էթմէյի հէրարէթին մըգտաըրընը էօլ-չէրլէր։ Վէ մէվաատ ը ղըզա՚իյէ պունատան էվվէլքի պէնատէ իզահ էտիլտիյի վէճհէյէ իւչ պաչըճա զիւմ-ըէյէ թագսիմ էտիլտիյինատէն, ղըտա մատատէլէրինին իչպու իւչ զիւմրէօսինատէն հէր պիրինին հասըլ էթմէյի հէրարէթին մըգտաըրընը թա՚ևին էթմէքլիք, քէզա-լէք քիմհեվի թահվիլ իլէ հէր եէյէճէյին մուղազղի իչպու իւչ էճզա ի միւրէքքէպէպսինին նիսպի մըգ-տաըրընը թահգիդ էթմէք քեաֆի տիր։ Իչպու ՚ամէ-լիյաթ ը միւզա՚իֆէ իլէ մուխթէլիֆ եէյէճէքլէրին եադաճագ մագամընատա հա՚իզ օլարգլաըը գըյմէթ-լէրի թահգիդ վէ ճէվվէլինի թէրթիպ էտէպիլիրիզ։

Պիր ՚արաանըն վիւս՚աթընը էօլչմէք իչիւն այագ հախօտ արչըն գուլլանըրըզ, մէվաատ ը պագալիյէ-նին սըգլէթինի էօլչմէք իչիւն իսէ տիրհեմ հախօտ օգդա գուլլանըրըզ, հէրարէթի տախի էօլչմէք իչիւն գալօրի թէտիյէ օլունատան պիր վահիտ ի գը-յատի գուլլանըրըզ։ Գալօրի տեմէքլէ, պիր լիթրա (1, 000 կրամ) սուլը պիր սանթիկրատ միգհատ իւլ հէ-րարէսինատէ պիր տէրէճէ եիւքսէլտէն հէրարէթ մըգ-տաըրընը անյաթմագ իսթէրիզ։ Պիր իսլիմ գազանը իչինատէ հասըլ օլան պիր գալօրիլիք հէրարէթ լօգո-մոթիֆին իչինատէ գուվվէթէթ թէհավվիւլ էտէրէք 424 լիթրալըգ սըգլէթին պիր մէթրօ հօգաըը գալ-տըրըր։ Վիւճուատ ը ինսանիտէ տախի մէվաատ ը մուղազղիյէնին հասըլ էթմիյի պիր գալօրի հէրա-րէթ ՚ազալի գուվվէթէթ թահվիլ էտիլէրէք, 424 լիթ-րա ազըրլըզընատա պիր եիւքիւ պիր մէթրօ եիւքսէ-յէ գալտըրապիլիր։

Վիւճուատիմիզատ մէ՚քիւլաթըն հուսուսէ կէ-թիրտիյի հէրարէթինին պիր գըսմը ՚ազալի գուվվէթէթ թահվիլ օլունարագ, պիղիմ եէվմի մէսա՚իմիզ — չալըշգա չազալամալարըմըզ-վասըթասըյէ սաթի ու իսթիհլաք օլունուր։ Ինսան նէ գատար չօգ չալը-շըրսա, օ գատար զիյատէ հէրարէթ ՚ազալի գուվ-վէթէթ թէհավվիւլ էտէր իսէ տէ, ինսան նէ գա-տար իչսիզ գալըրսա, օ գատար ազ մըգտարատա հէրարէթ գուվվէթէթ թէհավվիւլ էտէր։ Լաքին թա՚ամըն հասըլ էթմիյի հէրարէթինին մըգտաըր պիւթիւն կիւն չալըչսըն պիր ատէմինին վէ հախօտ քիւլլիյէն բահաթ օթուրան պիր ատէմինին վիւճու-տինատէ հէման պիր տիր։ Թա՚ամըն հասըլ էթմիյի հէրարէթ վէ գուվվէթինին մէճմու՚ը տա՚իմա ղայր ի միւթէպէտտիլ հալատէ գալըր, չու գատար քի, հէ-րարէթ պա՚զըլարընատա եինէ հէրարէթ մագամըն-տա վիւճուատէն տըշարը չգտըղը հալատէ, սա՚իր-լէրինատէ ՚ազալի գուվվէթէթ թէհավվիւլ էտէր։ Պու մահաֆազա ի գուվվա գանունը ՚ումումիսի տիր, վէ վիւճուատ ը ինսանի իչպու դանունա լօգոմոթիֆ մաքինաըը գատար ղայէթ սըգը սուրէթատ թա-պի՚ տիր։

Միգհատ իւլ հէրարէ ալէթի վասըթասըյէ ան-լայընմըշ տըր քի 1 կրամ հիւվվիյաթ 4 գալօրի հէ-րարէթ հասըլ էտէր, 1 կրամ տէէմմիյաթ 8.9 գա-լօրի, 1 կրամ փրօթէիտ իսէ 4 գալօրի հէրարէթ հասըլ էտէր։

Իչիէ պուրատատ կէօրիւնիւր քի եաղսըզ էթ, քի փրօթէիտատէն միւրէքքէպ տիր, ՚այնի սըգլէթ-տէ հուվվիյաթ եախօտ գօլա գատար հէրարէթ հա-սըլ էտէպիլիր, իչ եաղընըն եախօտ թէրէ եաղընըն հասըլ էթմիյի հէրարէթին իսէ, կիւճհալ նըսֆընը հասըլ էտէպիլիր։ Պու հիսապա պիր օգդա իչ եա-ղը եախօտ թէրէ եաղը եագաճագ մագամընատա իւ-քի օգդա գարա էթին, եա՚նի եաղսըզ էթին, եախօտ 2 օգդա հումըրթա ագընըն վէ եախօտ 2 օգդա պուղատայ ունունըն ղըյմէթինի հա՚իզ տիր։ Պուղ-тай ունը — քի պաչըճա նիչանթատան միւրէքքէպ տիր — թագրիպէն 4,050 գալօրի հէրարէթի միւհթէվի օլարգը հալատէ, պիր օգդա թէրէ եաղը 9,548 գալօրի հէրարէթի հասըլ էտէր։ Իչպու իքի մէվաատ ը ղըզա՚իյէնին անճագ 8տէ պիր դըսմը սուատան միւրէքքէպ տիր։ Վէ լաքին 8տէ 7 դըսմը սուատան միւրէքքէպ օլան պիր օգդա սիւթ կիւճ-հալ 868 գալօրի հէրարէթ հասըլ էտէր։ Սիւթատէն զիյատէ եաղը վէ ազ սուլը հավի օլան սիւթ գայ-մաղը 2,422 գալօրի հասըլ էտէր։

Պալատէ զիքը օլունան պիր դաչ մէ՚քիւլաթըն հէրարէթէ ՚ա՚իտ հասըլաթլարընը ՚ազալի գուվվէ-թէթ թահվիլ էտէրէք կէօրիւրիւզ քի, պիր օգդա պուղատայ ունունըն միւհթէվի օլարգը հէրարէթի խաֆիյէ էկէր վիւճուատ ը ինսանիտէ պիւսպիւթիւն գուվվէթէթ թահվիլ էտիլիր իսէ, օլ ատէմ անատէն 424 լիթրա սըգլէթինատէ պիր եիւքիւ 4,550 մէթրօ հօգաըը գալտըրմագըղդա քեաֆի օլաճագ տէրէճէ պիր գուվվէթ իսթիհսալ էտէր, պիր օգդա իչ եա-ղընատան, եախօտ թէրէ եաղընատան իսէ՝ օ ՚այնի եիւքիւ 4,548 մէթրօ եիւքսէ պիր եէրէ կէօթիւր-մէյէ քեաֆի օլաճագ գուվվէթ իսթիհսալ էտէր։

Վիւճուատ ը ինսանինին պիւտճէսինի թահգիդ էթմէք իչիւն միւթ՚ատատ ֆիզիօլօճիգի-քիմհեվի տար իւլ իսթիհզարլատա պէօյիւք մէսաբիճլէրլէ թէճրիպէյէր իճրա օլունմըշ տըր։ ՚Ալիմլէր նազիք ալէթլէր վասըթասըյա թէճրիպէյէ մա՚րուզ պիր քիմսէնին վիւճուատընատան թէր վասըթասըյէ վէ թէնէֆֆիւսէ կիւնատէն կիւնէ սաթի ու իսթիհլաք օլունան մատատէլէրին վէ հէրարէթին մըգտաըրընը

նէճասէթին թարթըսընը, հէմ տէ կիւնտէն կիւնէ իչէրիյէ ալընան թա'ամլարըն նէվ' ու մըզտաարընը էօլչիւպ թարթմըշլար տըր։ Իչպու ալէթլէրին իքմալ էտիւմիչ օլան պիր նէվի 7 այագ ուզունլըղընա, 4 այագ էնինտէ վէ 6 այագ 4 փարմադ եիւքսէքլիյինտէ օլան պագըր գափլը պիր օտա տըր։ Պու օտատա օտայա կիրէն վէ օտատան չըգան հավայը էօլչմէյէ, թէննէֆֆիւս օլունմըշ հավանըն էճզա ի միւրէքքիպէսինի թահլիլ էթմէյէ, անըն իչինտէ հասըլ օլան հէրարէթի էօլչմէյէ մախսուս նազիք ալէթլէր, քէզալիք իչէրիյէ թա'ամլար ալմազա վէ նէճասէթի տիչարը վէրմէյէ մախսուս վասըթալար վար տըր։ Քէզալիք օլ օտայա գաթլանըպ գափանան պիր գարեօլա, պիր սանտալիյէ, պիր սօֆրա, պիր թէրազը, 'ազալի իչլէր իճրասընա մախսուս ալէթլէր վէ խարիճի 'ալէմ իլէ իսթիւլաթա պուլունմազա մախսուս պիր թէլէֆօն վազ' օլունմըշ տըր։ Իւզէրինտէ թէճրիպէ իճրա էտիլէն քիմսէ 3-12 կիւնէ գատար պագըր գափը իչպու օտատա պրագըլարագ, անըն վիւճուտընըն պիւտճէսի էն տադիգ հիսապլարլէ թահլիլ վէ մէսաճէլէրլէ թահզիմ օլունուր։ Եա'նի հիսապ էտիլիր քի, բահաթ հալտէ գալան միւթէվասըթ պիր քիմսէ նէվմի նէ գատար ղըտայա վէ իւչ նէվ' մէվատը մուզազդիյէնին հէր պիրիսինտէն նէ նիսպէթտէ մուզազդի մատտէլէրէ միւճթաճ տըր, վէ պունլար վիւճուտը ինսանիտէ նէ մըզտարտա հէրարէթ հասըլ էտէրլէր։ Թէննէֆֆիւս, հախօտ վիւճուտըն սաթհընտան չըգան չու'ա' վէ փէրթէվլէր իլէ կիւնտէ նէ գատար հէրարէթ սարֆ ու իսթիհլաք օլունմագտա տըր, մու'այեէն մըզտարտա 'ազալի հախօտ 'ագլի իչթիղալլար վիւճուտըն գէրըսէլէրինին վէ գուվվէթին սարֆ ու իսթիհլաքընը նէ գատար արթաըրըլար, մուխթէլիֆ նէվ'տէն մէ"քիւլաթ հէրարէթ վէ գուվվէթ թէտարիքինէ վէ էնսիճէնին պիւնեհանընտա նէ նիսպէթտէ մէտար օլուրլար։ Իչնէ 'ալիմլէր՝ նագտի վէ չախսի զայէթ 'ազիմ ֆէտաքհարլըգլար իճրասընէ պու վէ պունա պէնզէր զայէթ ճալիպ մէրագ մէ"էլէլէրին հալու ֆասըլընա չալըչմագտա տըրլար։ Հէմ տէ խնսանլարըն իսթիֆատէլէրինէ պա'իս օլաճագ պու կիպի թէճրիպէլէրտէն միւսա'իտ վէ զայէթ պէօյիւք էհէմմիյէթի հա"իզ սէմէրելէր հասըլ օլմուշ տըր։

ՍՈՒՀԱՐԻԷԹ

ՊԷՋՆ ՎԷ ՇԱԽՍԻՑԷԹ

(Ճուրնէն էֆ. Մոռոփեան. Լաշնաֆա)

Հէլէն Քէլըր 19 այլըգ իքէն պիր խասթալըգ նէթիճէսինտէ հէմ կէօրմէք հէմ իչիթմէք գուվվէթինի զայ' էտիպ, սաղըր վէ տիւսիզ օլուռ։ Նէճասէթին թարթըսընը, հէմ տէ կիւնտէն կիւնէ իչէրիյէ ալընան թա'ամլարըն նէվ' ու մըզտաարընը էօլչիւպ թարթմըշլար տըր։ Իչպու ալէթլէրին իքմալ էտիւմիչ օլան պիր նէվի 7 այագ ուզունլըղընա, 4 այագ էնինտէ վէ 6 այագ 4 փարմադ եիւքսէքլիյինտէ օլան պագըր գափլը պիր օտա տըր։ Պու օտատա օտայա կիրէն վէ օտատան չըգան հավայը էօլչմէյէ, թէննէֆֆիւս օլունմըշ հավանըն էճզա ի միւրէքքիպէսինի թահլիլ էթմէյէ, անըն իչինտէ հասըլ օլան հէրարէթի էօլչմէյէ մախսուս նազիք ալէթլէր, քէզալիք իչէրիյէ թա'ամլար ալմազա վէ նէճասէթի տիչարը վէրմէյէ մախսուս վասըթալար վար տըր։ Քէզալիք օլ օտայա գաթլանըպ գափանան պիր գարեօլա, պիր սանտալիյէ, պիր սօֆրա, պիր թէրազը, 'ազալի իչլէր իճրասընա մախսուս ալէթլէր վէ խարիճի 'ալէմ իլէ իսթիւլաթա պուլունմազա մախսուս պիր թէլէֆօն վազ' օլունմըշ տըր։ Իւզէրինտէ թէճրիպէ իճրա էտիլէն քիմսէ 3-12 կիւնէ գատար պագըր գափը իչպու օտատա պրագըլարագ, անըն վիւճուտընըն պիւտճէսի էն տադիգ հիսապլարլէ թահլիլ վէ մէսաճէլէրլէ թահզիմ օլունուր։ Եա'նի հիսապ էտիլիր քի, բահաթ հալտէ գալան միւթէվասըթ պիր քիմսէ նէվմի նէ գատար ղըտայա վէ իւչ նէվ' մէվատը մուզազդիյէնին հէր պիրիսինտէն նէ նիսպէթտէ մուզազդի մատտէլէրէ միւճթաճ տըր, վէ պունլար վիւճուտը ինսանիտէ նէ մըզտարտա հէրարէթ հասըլ էտէրլէր։ Թէննէֆֆիւս, հախօտ վիւճուտըն սաթհընտան չըգան չու'ա' վէ փէրթէվլէր իլէ կիւնտէ նէ գատար հէրարէթ սարֆ ու իսթիհլաք օլունմագտա տըր, մու'այեէն մըզտարտա 'ազալի հախօտ 'ագլի իչթիղալլար վիւճուտըն գէրըսէլէրինին վէ գուվվէթին սարֆ ու իսթիհլաքընը նէ գատար արթաըրըլար, մուխթէլիֆ նէվ'տէն մէ"քիւլաթ հէրարէթ վէ գուվվէթ թէտարիքինէ վէ էնսիճէնին պիւնեհանընտա նէ նիսպէթտէ մէտար օլուրլար։ Իչնէ 'ալիմլէր՝ նագտի վէ չախսի զայէթ 'ազիմ ֆէտաքհարլըգլար իճրասընէ պու վէ պունա պէնզէր զայէթ ճալիպ մէրագ մէ"էլէլէրին հալու ֆասըլընա չալըչմագտա տըրլար։ Հէմ տէ խնսանլարըն իսթիֆատէլէրինէ պա'իս օլաճագ պու կիպի թէճրիպէլէրտէն միւսա'իտ վէ զայէթ պէօյիւք էհէմմիյէթի հա"իզ սէմէրելէր հասըլ օլմուշ տըր։

Հէլէն Քէլըր 19 այլըգ իքէն պիր խասթալըգ նէթիճէսինտէ հէմ կէօրմէք հէմ իչիթմէք գուվվէթինի զայ' էտիպ, սաղըր վէ տիւսիզ օլուռ։ Նէ-

տի հաչընտա իքէն փէաէրի անը մահիր պիր մու-'ալիմէնին թահէթ ը իտարէսինէ գօյտու վէ չօճուգ տիլսիղլերին լիսանընը էօյրէներէք, գօլճճ վէ տար իւլ ֆէնտուն տախի պիթիրտի, վէ էլէվմէրգումէ իւտէպա արաընտա սայըլըպ մէչահիրտէն չօգ տօսթլարը վար տըր։

Հէլէն նէտի հաչընա գատար քէնտի էֆքէարը-նը պէյան էթմէք իչիւն սաթէ գուվվէ ի լամիսէ վէ չամմէսինէ մէրգուէթ իտի. վէ պու իքիտէն մա'տա մէրճի' ի մա'լիւմաթ վէ վասըթա ի մուխա-պէրէսի օլմատըղընտան դայէթ թիթիզմէչրէպ պիր չօճուգ օլտու։ Լաքին 1887, Մարտ 6տա մու'ալիմէսի Միս Սըլըվըն պու չօճուղը էլինէ ալտը, վէ վէրտիյի իւք տէրս անըն ավուճը իչինէ գօլ վէ էչ-լուղէթլէրինի հէճէլէմէք օլտու. պու ուտուլտա չօճուգ 25 կիւն իչինտէ մա'նալարընը անլայարագ 18 գատար իտմ վէ իւչ ֆի'իլ էօյրէնտի։ Ֆագաթ Սպր. Ֆտէ Հէլէնին 'էօմրիւնտէ 'ագլի լինթիպահ տէ-նիլէն հալ վուգու' պուլտու։ Մու'ալիմէսի թու-լումպանըն էօնիւնէ թուսթմագ իչիւն էլինէ պիր ըպրըգ վէրտի, վէ քէնտի թուլումպայը չէքմէյէ պայլատը։ Սու թաչըպ Հէլէնին էլինէ ագտըղը կիպի Միս Սըլըվըն «Սու» լուղէթինի անըն ավու-ճընա հէճէլէտի։ Հէլէն անիտէ ըպրըղը էլինտէն պրագտը վէ տօնմուչ կիպի տուրտու, եիւղիւնէ եէնի պիր նուր կէլտի, վէ «Սու» լուղէթինի տէ-ֆ'ա պէ տէֆ'ա հէճէլէտի։ Հէլէն իւք լուղէթի էօյ-րէնմիչ իտի. օլ սանիյէտէն անըն չախսիյէթի գուչ գաֆէետէն ազատ օլուր կիպի ազատ օլտու, վէ իւք տէֆ'ա օլարագ հէր չէյի պէյան էտէճէք պիր լուղէթ վար իսիյինէ մուէթթալի' օլտու։ Արթըգ սիւ"ալարըն ուճու էնճամը կէլմէտի. հէր լէմս էթ-սիյինին իսմինի սիւ"ալ էտէր իտի. հաթթա քէօ-փէյինին ավուճընա լուղէթլէր հէճէլէր իտի. Իքի պուչուգ սէնէտէն 'իլմ ի հիսապ, ճօղրաֆիա, 'իլմ ի հայվանաթ վէ նէպաթաթ վէ էտէպիյաթ տէրս-լէրի ալմաղա պայլատը. 1890տա հա'նի իւք լուղէ-թինի քէչճ էթթիքտէն իւչ սէնէ սօնրա թէճքելիւմ տէրսինի տէ ալտը, վէ տէվամ վէ պէպաթը սայէ-սինտէ պուլունու տա թահսիլ էտէպիլտի։

Պիր ֆիզիօլօժիսթ Հէլէն Քէլըրըն պէյնինի պիր հաչայան 'ուզվ 'ատտ էտէր, Ֆագաթ էօյլէ պիր 'ուզվ քի անտէն պաատր վէ սամի'է մէրքէզլէրի քհամիլէն մահվ օլմուչ իտի. Շէօյլէ քի անըն պա-տր գայտհանէսինէ պիր թէք լուղէթ գայտ օ-լունմազ, վէ սամի'է տա"իրէսինտէ սէտայը հըֆզ էտէճէք պիր թէք հիճրէ գալմամըշ իտի։ Ֆագաթ պիրազ սօնրա պէյնտէ պաչգա պիր գանալտան, եա'նի լէմս մէրքէզինտէն կէլէն խապէրլէր Պրօ-

գանըն պիւքլիւմիւնէ եըզըլմաղա պայլատը։ Իտման իլէ վէ ֆէթհ օլունմազ պիր իրատէթ սայէսինտէ էնճամ պու պիւքլիւմ լէմս սաթհընտան կէլէն տէվամի միւչէվվիղլերէ թէսլիմ օլտու, վէ էնճամ հէր միւրաժաըն, եաՙնի օգուտագ, եազմագ հաթհա սէօյլէմէք իչիւն օլան միւրաժաըն իճրա էթմէյէ հազըր օլտու։

Սաղլամ քիմսէլէրտէ Պրօգանըն պիւքլիւմիւ քէլամ մերքէզլէրիյլէ (լուղէթլերի կէօրտիւրիւնտէ թանըմագ) վէ լուղէթ իչիթմէք մերքէզլէրիյլէ (թէֆէյէլ լզպ) տախի 'ալագաատար տըր։ լաքին լէմս իասսէսինէ Պրօգանըն պիւքլիւմիւ իլէ րապթ էտէն թէլլեր եա հիչ եօգ տըր, եա տա փէք ազ տըր։ Էօյլէ իսէ Հէլէնին մուվաֆֆագիյէթինի նասըլ թէֆսիր էտէճէյիզ։

Պունը անլայապիլմէք իչիւն 'ասապի թէլլերէ տաՙիր պիր գաչ հագիգաթը տէրմիյան էթմէլիյիզ։ 'Ասապի թէլ պայգա պիր չէյ տէյիլ, անճագ անտէն թէչէ'իպ էթհիյի (տալլանտըղը) 'ասապի հիւճրէնին պիր գըսմը եա տէվամը տըր։ Պու թէլլեր հագգընտա չայան ը տիդգաթ պիր խուսուս չու տըր քի անլեր թէչվիգին կէլտիյի ճիհէթտէ, պէօյիւէպիլիրլեր։ չէօյլէ քի, պիր 'ասապի թէլ գըրըլաճագ օլսա, վէ իքի ուճլարը թէմամէն այրը տուրասալար, անլաչըլըյօր քի պիր գաչ հաֆթա զարֆընտա պու քիւթիւքլերտէն եէնի 'ասապի ֆիլիսլեր սիւրէրէք արատաքի այրգլըգ գափանըր։ Իմտի իհթիմալտէն պա'իտ տէյիլ տիր քի միւճերրէտ թէչվիգ ագընթըլարը վագթի միւրուրիյլէ պէչնին պիր գըվրըմընտան օլ պիրինէ եէնի 'ասապի թէլլէր սիւրսինեն։ Պէչնէտ պունա հագըն պիր հալ սէպավէթի սինինտէ վուգու' պուլուդյօր։ Զօճուգ տօղտուղընտա պէչն սաթհընտան հարէքէթէ մախսուս գըսմընը հարամ իւիյի իլէ րապթ էտէն պէօյիւք էհրէմի չըղըր փէք սատէ վէ նէմա պուլմամըշ հալտէ պուլունտուդյօր։ Զօճուգ՝ իտման իլէ էլ վէ ա-յագլարընը հարաքէթ էթհիրմէդյի էօյրէնտիքճէ, պէչնին մահարրիք (ֆընօր) մերքէզինտէն պինլէր իլէ եէնի թէլլեր-պէօյիւյիւպ հարամ իւիյինին մուհարրիք մերքէզլերիյլէ րապթ օլունուդյօրլար։ Թէքքելիւմ մերքէզլերինին նէմասը տա պու հօլտա օլմագ կէրէք տիր։ Էկէր օգուտագ սաթհընը հախատ իչիտիպ անլամագ սաթհընը Պրօգանըն գըվրըմընը (թէքքելիւմ սաթհընը) անլերէ րապթ էտէճէք 'ասապի թէլլեր նէմա պուլմասայտը, ատէմ օղուդյուպ անլայապիլիր, վէ իչիտիպ անլայապիլիր, լաքին սէօյլէյէմէզ իտի։

Իչպու վագը'ալար պէչնին տիկէր նըսֆընտա՝ 'այնի կէօրիւնմէզ պիր մու'ալիմին իտարէսի ալթընտա վէ 'այնի թա'լիմ ուսուլըյլա մու'այէն գըթա-'ալարընը՝ մու'այէէն 'ագլի խըզմէթլէրին իճրասընա իտման օլունմագտա իտիյինի կէօսթէրմէյէ քէսֆի տիրլեր։ Վէ պէչնինի ըա'լէմ էտէն ատէմ հագգընտա պէչնինին մահսուլը տըր տէմէք, օթօմօպիլի իտարէ էտէն քիմսէ իլէ օթօմօպիլ 'այնի չէյլէր տիր տէմէք գատար 'ապէս տիր, Ցագաթի զիյատէտի վար. ինսան անճագ թէքքելիւմ, տէյիլ թէֆէրքիւր կիպի հէր քէսէ 'ումումի օլան գապիլիյէթլերէ նազարէն տախի պէչնինի թա'լիմ էտէպիլիր։ Անճագ Հէլէն Ֆէլերը միսալընտա կէօրտիւյիւմիւզ կիպի, եէթէր գատար գուվվէթլի իրատէթ սայէսինտէ ատէմ քէնտի պէչնինի խուսուսի գապիլիյէթլերը նա մէյլլեր ճինէթինտէ պիլէ թա'լիմ ու թէրպիյէ էտէպիլիր տէյիւ կէօրիւնիւյօր։

Նէ-լսաա վէ Նէբէճելէր.

Էվվէլա քէլամ գապիլիյէթինին մատտի թէրքիպինտէն պաչլայըպ կէօսթէրտիք քի քէլիմէլէրին պէչնէ գապու, 'ագլէն տերք, վէ խարիճէն իֆատէ օլունմասը՝ պիր սա'աթըն եէլգօվանընըն տախիլտէքի զէնպէրէյէ մէրպուէթ օլտըղը տէրճէճտէ պէչնին պիր թէրթիպ ի մէխանիքիսինէ մէնուէթ տըր։ Էկէր իսպաթ օլունապիլսէ քի պու «պէչն սաթհլարը» քէնտի պինազըր գապիլիյէթլերիյլէ իհթիսասմէրքէզլերի կիպի փօլօշան մէվճուտ տըրլար, թէֆէքքիւրին պէչնէ օլան 'ալագասը խուսուսընտա մատտիյունըն գըյաս վէ թա'լիմինի գապուլա մէճպուր օլաճագ իտիք։ Ցագաթի հիչ պիր ինսան պու 'ամա'իպ սաթհլարտան պիր տանէօնի պիլէ տօղուչտա պէրապէր կէթիրմիչ տէյիլ տիր. անլէր սօնրատան ճէհտ վէ գարար իլէ մէյտանա կէլիյօրլար։

Պու խուսուս մէսէլէյէ քիւլլիյէն եէնի պիր ճինէթ վէրիյօր։ Արթըգ տիւչիւնէմէզ իզ քի պէչնին իքի նըսֆ քիւրրէլէրինին թէֆէքքիւրէ օլան 'ալագասը իքի կէօզիւմիւզիւն գուվվէ ի պասարա օլան 'ալագասը իքի պիր չէյ տիր։ Իքի կէօզ տօղուչտա 'այնի գապիլիյէթ իլէ մուէթթասըֆ տըր։ կէօզիւմիւզիւն պիրինի զայպ էթսէք տիկէրինի գուլլանապիլմէք իչիւն այլար իլէ թա'լիմ վէ իտմանա միւհթաճ տէյիլ իզ. Ցագաթ հէր իքի պէչնէտ պա'զը 'ագլի գապիլիյէթլերէ նազարէն միւսավի տէրէճէտ խալի տիր, վէ անճագ ըա'լէմ վասըթասըյլէ անլերտէն պէրինէ պա'զը խուսուսի խըսմէթլերին իֆասընա միւսթա'իտ գըլըյօրըզ. տիկէրի օ.ՆԵՎ խըզմէթլերէ նազարէն եօգ հիւքմիւնտէ տուրուդյօր։

Իմտի քի՞մ տիր պէչնի պու սուրէթտէ թէչքիլ վէ թա'լիմ էտէն։ Պէչն քէնտիսի օլամագ։ Պու գուվ-

վէթ ինսանըն էրասէնէ ևա շախսէրէ տէտիյիմիզ տիր։ Շախսիյէթ տիր քի պէյնատ մահալլար թա՛ենին վէ թախսիս էտիյօր։ Էկեր չախսիյէթ տէնիլէն վարլըգ ևա գուվվէթին վիւճուտ ի ինսանատա պիր մահալ ևա մագարրը վար իսէ անլէր պու մէրքէզլէր տիր։ Ինսանըն մատտի պինասընտա «չախսի» տէնիլէպիլէն հալընըզ չէյ պու թէֆէքքիւր վէ թէքէլլիւմ մէրքէզլէրի տիր։ չիւն կէրչի ինսան «Պաչընըն պիր գըլընը ագ ևա սիյահ էթմէյէ գատիր տէյիլ» իսէ տէ, պաչընըն իչինատ քէլամ մէրքէզլէրի հափապիլիր վէ հափըյօր։ Զէօմլէքճի էլինատէքի գըրմըզը չամուրտան իսթէտիյի չէգլ վէ պէօյիքլիւքատ գապար հափապիլտիյի կիպի, ինսան տա պէյնինին հուդուշագ մատտէսինի ալըպ անա չէգլ վէ ճիհէթ վէրիյօր, վէ պու պէյազ պալչըզը օլ գատար 'աճա՞իպ սուրէթատ թէրթիպ վէ թէչքիլ էտիյօր քի պէյնինին միւթէ'ալլէմ վէ զայր ի միւթէ'ալլէմ նըսգիլարը արասընտաքի ֆարզ պիր փօրթլէնա չինիսի իլէ եերտէքի չամուր արասընտաքի ֆարգտան էքսիք տէյիլ տիր։ Խայալ էտէպիլի՞ր մի իզ քի պու չամուր պու պինագըր գապը քէնտիսի հափմըշ օլսուն։

ՏԷՕՐԹ ԵՕԼԸՆ Ա.ՀՎԱԼ Ը ՀԱԶԸՐԷՍԻ

Ճէրիտէ ի միւ'թէպէրէնիզին 1909 Նօմ. 48 նուսխէսինատ «Տէօրթեօլ վէ ճիվարընըն ևամմըշ օլան 400ատէն զիյատէ խանէլէրի քեամիլէն հափըլմըշ թա'միր էտիլմիշ» վէ զայրիհիւմ 'իպարէլէրի ևա զըլմըշ վէ օլ խուսուսատա Զաթ ը չանանէչէ թագտիմ գըլընմագ իւզրէ տա'իլէրի իլէ Օճագլը մուխթարը Գէորգ վէ 'Իօզէրլի մուխթարը Իգնատիոս վէ Զէօքմէրզիմէն փափազը Խորէն իմզալարը իլէ թէչէքքիւրիւմիւզիւ հավի թէչէկրաճ քէչիտէ» էտիլտիյի զիքր էտիլմիշ տիր։ Դուրա ի արպա'անըն հափըլմասը էլզէմ օլան 1350յի միւթէճավիզ խանէլէրի վէ անլէրտէն Օճագլընըն պիր քիլիսէ, պիր զիւքիւր իլէ պիր իւնաս մէքթէպի, Իօզէրլինի'քի քիլիսէ, իքի զիւքիւր վէ իքի իւնաս մէքթէպլերի։ Նաճարլընըն պիր քիլիսէ' պիր զիւքիւր վէ իքի իւնաս մէքթէպլերի (քի իչպու զիւքիւր մէքթէպի 400 լիրա ի 'Օսմանի իլէ մէյատնա կէլմիչ իտի) հիչ պիրիսի գալէ ալընմամըշ տըր։ Հէյէ Օճագլը փափազը Պողոս քահանանըն 34 րէֆիգլէրի իլէ Թուրընճլուտաքի կիրիտ մահհաճիրինի թարաֆընտան չէհիտ միւչմէլերի իլէ օնլարըն քիլիսէ վէ մէքտէթիպինին հուդուզը զա՛յ մը օլտու։ Խանէլէրին ինչա՞աթընա կէլինտիքտէ մարիւլարզ 1350 օտատան վէլէվ 400 վէ քիւսիւրիւնէ ինչա՞աթ պէտէլի վէրիլմիչ օլսուն։ Պագի գալանը նէ՞ օլաճագ։ Շու հալտա էհալիտէն գըսմ ը ա'զամընա հէնուզ ագչէ վէրիլմէմիչ, վէրիլէն գըսմընա վէրիլէն տէ ևարը նիսպէթինատ օլարզը էճիլտէն պէլքի խարապալարըն էնզազընը թէմիզլէյէմէզլէր։ Պունուն իլէ պէրաբէր պագի գալանլարըն ինչա՞աթ պէտէլլերի գարար ը ասլիսինատէն տիւչմիւչ վէ զաթէն իտարէյէ ասլա քիֆայէթ էթմէտիյի տէրքէար իքէն էլևէվմ գարար ը ախիրատէն պիլէ թէնզիլաթա թէվէսսիւլ էտիլտիյի էհալիսինի տիւչար ը զատր օլաճաղընը զաթ էն տէր զաթ սապիթ գըլմագտա տըր։ Ի'մարաթա էն զիյատէ լազըմ օլան քիրէմիտի ալալըմ։ Պիր օտանըն ինչա՞աթընա լաագալ 1,500 քիրէմիթ լազըմ օլտըզը հալտա զապ էլ իհթիրագ 100 զրչ.ա ալընան քիրէմիթ պու կիւն 250 զրչ.ա ալընա պիլիր, սա՛իր ախչապ քէրէսթէ վէ ուսթա իւճրէթլերի տէ 'այնի նիսպէթատ տիր։ Պախուսուս ինչա՞աթ գոմիսիօնընա վագը' օլան միւրաճա'աթ լարտա ճանիպ ը րիյասէթատէն թէքտիր վէ թա'զիրատէն պաչգա պիր չէյ կէօրիւլմէյիպ պիր չօզլարընըն մէ"յուսիյէթինի մուճիպ օլմուչ տըր։

Ի'անէթէն թէհվին ի իհթիյաճլարընա պիհագդըն լիւզիւմ կէօրիւլէն նուֆուզընը մըզտար ը մէճմու'ը տէֆ'աթէն թա'տատ էտիլիպ սէպէթ ի տէֆտէր էտիլտի ։ Էհալի չուրատա պուրատա վէ ի'անէ գօմիսիօնը գափուսունատա սիւրիւքլէնմէքտէ տիր։ Զիւրրա'լարըն չիֆթիլիք խանէլէրի հափըլմատը, զիւրրա'լար մաթլուպ տէրէճէտէ ֆէլահէթլերինէ տէվամ էտէմէտիլիր։ Միւսթագպէլտէ հավալիմիզ իւզէրինէ 'ազմ էտէճէք գահթ պէլիյէսինատէն պիզի Ալլահ էսիրկէսին։

Զիւրրա'ըն չօզու աճ էօլմէմէլերի չարէսինի տիւչիւնմէք իւզրէ պաչգա հէրլերէ կիթմիչ օլտուգլարընատա զիւրրա'ինէ մախսուս տէֆթէրին հին ի թանզիմինատ տախիլ ի տէֆթէր էտիլմէտիքլերի վէսիլէ իթթիլաազ էտիլերէք, խայլըսը օ սընըճա վէրիլճէք թօխունմուգ վէ լէվազիմաթը սա՛իրէճէք վէրիլճէք ի'անէտէն մահրում պրագըլմըշ տըրլար։

Թալան էտիլմիչ էչևալերինի թալէպ էթմէք իւզրէ միւրաճա'աթ էտէնլերին 'առէտինի թահատա էթմէք զայր ի գապիլ տիր։ Ղասպ էտէնլերտէն փէք ազլար ճէլպ էտիլիր, իճրա՞աթ թարաֆընտան «Սէն պու ևա չու չէյի ալտը՞ն մը, ալմըշ իսէն վէր» տէյիւ թա'զիպ եօգ, թէհարրիյաթ եօգ։ Պագաճաղըզ տէյէրէք հէր քես թէհի տէսթ ամէտչիւտա էթմէքտէն մէ"յուս գալմըշլար տըր։ Ղասըպըն ֆի'իլ ի մէլ'ունանէսինի սէթր էթմէք իւզրէ «Ալմատըմ, կէօրմէտիմ, խապէրիմ եօգ, վէ ալանը տա պիլմէմ» տէմէսի իլէ իքթիֆա էտիլտիյինի բայէ'ան կէօրմէքտէ իզ, կէրչի 'էօրֆի մու'ամէլէ իճրա էտիլսէ

հիասպա կէլմէզ, մէնհուպաթըն թէզահուր էտէճէյինէ սալա չիւպհէ էտիլմէզ, հաթթա 3,000 քիւսիւր լիրալըգ մէնհուպաթը տա՛իլերի էվրագը բէսմիյէ իլէ սապիթ գըլմըշ իքէն նազար ը ի՛թիպարա ալընմատըղընը տա՛ռզ էտէրիմ։

Իչթէ Տէօրթ Եօլ գասապամըզ վէ հավալիսինին հալը հաղըրընը՛ռզ էյլէտիք։

Նաճարլը վէ Օճագլը բէ՛խ ի բուհանիսի

ԱՒԵՏԻՍ ՓԱՀԱՆԱՑ ՍԻՒՃԱՐԱԲԵԱՆ

Ի՛ԱՆԷ ՎԷ ՄԻՍԻՕՆԷՐԼԷՐ

[Աթիտէքի Թահրիրաթ էրմ. ղազէթալարընտա նէշր օլունմըշ տըր։ Մ՚Ը. Ա.Ե.Փ.]

Պու կիւնլէրտէ պա՛զը ղազէթալարտա կէօրիւլէն նէշրիյաթըն պէյանընա կէօրէ, կէօյա պէյն էլ միլել ի՛անէ գօմիսիօնը վէ միսիօներլէր ի՛անէ Թէվզի՛ի իչինտէ թէֆրիղլեր էտէրէք, Կիլիկիանըն Փրօթէսթան պուլունան մահալլերինէ տահա զիյատէ ի՛անէ թախսիս էտէրլէր իմիշ։

Փաթրիգխանէ վէ ի՛անէ գօմիսիօնը հալլերի վէ պու ի՛անէ Թէվզի՛ի իչինի իպթիտաուէն պէրու թա՛գիպ էթմիշ օլարագ, հագիգաթ նամընա չունը պէյան էթմէյի մուգաուտէս պիր վազիֆէ ՛ատա էյլերլեր քի, ի՛անէ Թէվզի՛ի իչի ՛ումումիյէն նիզամիը վէ վիճաանլը պիր սուրէթտէ վէ մահզա քնաանիյէթվէրվեր պիր բուհլէ իֆրա էտիլմիշ, վէ պու ճիհէթ մէհավիլ ի միլլիյէտէ թագատիր օլունմըշ տըր, Իմտի ասն ֆէլաքէթ էնհասընտա միսիօներլեր վէ էճնէպի ի՛անէ գօմիսիօնլաբընըն իֆա էյլէտիքլերի մահզա խայրխահանէ խըտմէթլէրտէն զիյատէտիյլէ մէնհուն վէ միւթէչէքքիր օլմաղլէ պէրաբեր, Փաթրիգխանէ վէ ի՛անէ գօմիսիօնը պինլէրճէ ֆէլաքէթզէտէկեան թարաֆընտան ՛ալընէն մէզքիւր հէյ՛էթլերէ վէ խուսուսիյէ անլէրին ֆա՛ալ բէ՛իսի նէճիպ վէ ՛ալիճէնապ Մր. Փիթ պէյան ը մէնհուն նիյէթ էտէրիզ։ Միւմաիլէյհ Մր. Փիթ 1895տէ էրմէնիսթան ֆէլաքէթլէրի էնհասընտա, վէ 1909ատա Կիլիկիա միւհթաճիյնի իչիւն հիչ պիր հիմմէթ սըզայրէթ տիրիղ էթմէյէրէք, Ամերիգալը վէ սա՛իր խարխահանա միւրաճա՛աթ էտէրէք ի՛անէ Թէտարիք վէ չօդլարըն հայաթլարընը սէֆալէթտէն խլեաս էյլէմիշ տիր։

Փաթրիգխանէ վէ գօմիսիօն օլ նէվ՛ խապէրլէրին խայրխահ ՛ալվաթ իւզէրինէ Թ՚սիր էթմէյէճէյինէ էմին տիրլեր, վէ անլէրին քէնտի խըտմէթլէրինին նէ գատար մուգաուտէս օլտուղընը պիլէրէք, մուտհիչ սէֆալէթին Թէվֆիկի իչիւն քէնտի հիմմէթլէրինի տէվամ էյլէյճէճլերէրինի իսմիա էտէրլեր։

Է՛տիյէ ի խայրիյէ իլէ գալըրըմ Փաթրիգին զայպուպէթինտէ վէքիլի

ՂԵՒՈՆԴ Ս. Վ. ԳՈՒՐԵԱՆ

Ի՛անէ գօմիսիօնը Թարաֆընտան
Քևաթիպ — Ր՚Ը՛խա եէրինտէ
Գ. ՖԷՐԱՃԵԱՆ — Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՋ

ՅՈՒՆԱՔ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Մէ՛ա՛սան Դեկէմպէրի 25ին էրզրում՛ը. —Աթըզպա ի ՛ասքերիյէ բիւթպէլէրինին լաղվընա տա՛իր օլան լա՛ինանըն պա՛զը ճիհէթլերի չայան ը Թա՛տիլ օլտըղընտան ի՛ատէսի վէ Շէհր էմանէթի իսթիգրազը իլէ իմթիյազլար հագդընտաքի լա՛ինանըն մէճլիս ի վիւքէլա փրօկրամընըն դրա՛աթընա Թէ՛խիրինէ տա՛իր Սէտարէթին Թէզքէրէսի օգունտու, վէ Թէ՛խիր Թէքվիֆի գապուլ օլունտու։ —Մուխթէվիֆ ՛անասընրա Մէ՛արիֆ նազարէթինտէն վէրիլէն մէզլազլարընը վիլայաթ մէքթէպլերինէ Թա՛եին ի նիսպէթ սուրէթի իլէ Թէվզի՛ի հուգուգընըն վիլայէթ մէճլիսլերինէ Թէվզի՛ օլունմայընզ, էհէմմիյէթ ի մասլահաթա պինա՛էն, վիլայաթ ՛ումումի մէճլիսլերինէ հէվալէ էտիլմէսինին հիւքիւմէթէ Թավսիյէ էտիլմէսինէ տա՛իր 15 մէպ՛ուս իմզալը Թագրիր օգունմըշ իսէ տէ, մէճլիստէ սահիպ ի իմզա մէպ՛ուսլարտան քիմսէ պուլունմատընըղընտան Թէ՛խիր էտիլմիշ տիր։ —Տօնանմա ի՛անէսի ճէմ՛իյէթինին վէզա՛իֆինէ տա՛իր նիզամնամէ էնճիւմէն ի մախսուսընա հէվալէ օլունմըշ տըր։ —Մէճլիսին միւզաքէրաթը փէք նազըս օլարագ դույուտաթա կէչմէքտէ օլուղընտան, Սրբէնօղլօֆֆ ուսուլընըն Թաթպիգինէ տա՛իր Պուշօ էֆէնին Թագրիրի օգունտու։ Պունըն իւզէրինէ մէճլիստէ զատ յէթ չէսիա պիր միւնագաշա ճէրէյան էթմիշ վէ մէպ՛ուսլարտան պա՛զընը պիրի պիրլերինէ գարշը միւշաթէմիլերտէ պուլունմըշլար տըր։ — Իսվէչէրանըն Պէրն չէհրինտէ քէնտի իւզէրինտէ ՛ամէլիյաթ իճրա էթմէրմէք մէճպուրիյէթինտէն պահա իլէ մէ՛զունիյէթ Թալեպ էտէն Վան մէպ՛ուսը Վահան Փափազհան էֆ.յէ Թալեպ էթտիյի մէ՛զունիյէթ վէրիլտի։ —Թա՛տիլ էտիլէն Գանունը էսասինին Շնճի մատտէսինտէ բիւթէպ ի ՛իլմիյէ վէ միլքիյէի լաղվ էթմէք մադսէտիյլէ ՛իլավէ էտիլէն ՛ասէրէյէ գայտը չըգարըլարագ ըն-ՐՒԿ տէնիլմիշ վէ «Մէպ՛ուսանըն ի՛թիմատընա լայըգ Սատրա՛զամ վէ Շէյխ իւլ Իսլամ ինթիխապ օլունուր» ֆըգրասընտան ի՛ՐՒՆմաբնա լայըֆ գայտը մուհիմմի չըգարըլըզ, պա՛տէհու իրատէ ի սէնիյէյէ իգթիրան էթտիրիլմիշ, վէ ա՛ռանձա տահթի մէզքիւր Թա՛տիլաթ գապուլ էտիլմիշ օլտըղը ճիհէթլէ էկէր պու Թաղէիրաթըն սէհվատէն նէշ՚էթ էթմիշ իսէ Թահսիհինէ, գատէն օլմաւշ իսէ, միւսէպպիլլերինին չէտիտէն մէա՛ուլ Թուէթուլմասընա վէ միւսահհէհ պիր Գանունը ը էսասի վիւճուտաէ կէթիրիլմէսինէ տա՛իր

թագրիրլեր օգունտը։ Պիր թագըմ միւնադաչալար-տան ասնրա Գանուն ը էսասիյի թա՛տիլ էտէն ա՛-զալար մէյանընտան 10 քիչի թէֆթրիզ էտիլէրեք պիր գօմիսիօն թէչքիլ էտիլմէսինէ վէ պու պապ-տէքի էվրագըն օ գօմիսիօնա հէվալէսինէ գարար վէրիլտի։ —Մէպ՛ուսանըն 27ինճի իմթիմա՛ընա-տա բէ՛իս ի էվվէլ հազըր պուլունմատըղընատան, մէճ-լիս՝ մէպ՛ուսան գլիւպինտէ բէ՛իս վէքիլինին բիյա-սէթինտէ ՛ագա էտիլմիչ վէ իչպու իմթիմա՛տա բէ՛իս պէյ էֆ.նին քէնտիսինէ իհտէ էտիլմիչ օլան իւչ վազիֆէյի իֆա էթմիչ օլաղը պիտիրիլմիչ տիր։ Իչպու վազիֆէլէրտէն պիրիսի միւշարիլէյին Մա-պէյն ի Հիւմայունա կիտիպ Զաթ ը հազրէթ ի Փա-տիշահիյէ մէճլիս նամընա ՛արզ ը թա՛զիյէթ էյլէ-մէք իտի։ Միւշարիլէյհ կիտիպ իչպու վազիֆէյի իֆա էթմիչ տիր։ Իքինճիսի մահալը իմթիմա՛ օլմազ իւզրէ պիր մահալ ը միւնասիպ կէօմէրիլմէսի իչինն գուվվէ ի իմրա՛իյէյ միւրաճա՛աթ իտի։ Իչպու միւ-րաճա՛աթ էտիլմիչ վէ ճէվապ ը մուվաֆըգ ալընմըչ տըր։ Իւչինճիսիսի մաթպու՛աթ իլէ պիր պէյաննամէ նէչրի քի օ տա իֆա օլունմըչ տըր։ —Պա՛տէհու պիր թագըմ մէպ՛ուսլար սէօզ ալարագ իմթիմա-՛աթըն տէվամը լազըմ կէլտիյինի սէօյլէմիչլէր։ Պիր թագըմ մէպ՛ուալար իսէ, պէչ օն կիւն թա՛թիլ էթմէքլիյինն էվլա օլաղը իտտի՛ասընտա պուլուն-մըչլար տըր։ Նիհայէթ ուզուն ուզատիյէ միւզա-քէրաթտան ասնրա, պիր եէր թէտարիքինէ գատար գլիւպտէ իմթիմա՛ընն տէվամընա ՛վէ էնճիւմէնճէ թէտգիդ էտիլմիչ հագդ ը թէ՛լիֆ գանունընընն բուլ-նամէ ի միւզաքէրաթա իտխալընա գարար վէրիլմիչ տիր։ Մէճլիսին 128ինճի իմթիմա՛ընտա 322 իմթիպ-՛ատալ ՛ասքէրինին միւթէրաքիւմ իմթիհգազլարը օ-լան 220 պին ղրչ. հագդընտագի լա՛իհա միւվազէնէ էնճիւմէնինէ հէվալէ օլունմասընա գարար վէրիլ-տի։ —Հարպիյէ նազարէթինէ պիր միւսթէչար թա՛հինինէ տա՛իր Սէտարէթ թէզքէրէսի էվվէլ է-միրտէ հարպիյէ էնճիւմէնինէ թէվճի՛ օլունտու։ —Զըրաղան սէրայընըն հանմասընտան տօլայը թէ-՛էսիւրիւ վէ թա՛զիյաթը հավի 139 թէլէկրաֆըն անճագ մէվրիտլէրի օգունտու։ Պա՛տէհու Զօհրապ էֆ.նին աֆիտէքի թագրիրի օգունտը. 1. Մրրի էպ-նիյէ հէման սիկուրթայա գօնուլսընը։ 2. Էպնիյէ ի միրիյէ հարիգտէն պաչգա ՛ատէմի մուհաֆազա հիւ-զիւնտէն կիթաիքճէ խարապիյէթէ հիւզ Թուրթու-յօր. պուռնըն իչինն պիր հէյ՛էթի թէչքիլ էտիլսինն։ 3. Իթֆա՛իյէ հէյ՛էթի մունթազամ վէ քեաֆի տէ-յիլ տիր։ Եանկըն չըգընճա իթֆա՛իյէ հէյ՛էթի 5 տագիգատա եանկըն մահալընատա հազըր օլմալը. Զըրաղան եանկընընտա Թուլումպա անճագ 40 տագիգատա մահալ ը հարիգէ կէլէպիլտի։ Մէզքիւր թագրիր գապուլ օլունարագ գապինէյէ հէվալէ օ-լունտու։ —Շէրէֆի միւհիյէ լայըգ սու-րէթտէ ա՛-եան վէ մէպ՛ուսան մէճլիսի պինասը վէ Տարիւլ-ֆիւնուն ինչասը հագդընտա Զօհրապ էֆ.նին տի-կէր թագրիրի օգունտու։ ՛Արիֆ ՛Իամէթ պէյ իլէ Արթաս էֆ. մէզքիւր թագրիրի թասվիպ իլէ գա-պինէյէ հէվալէ էտիլմէսինի թալէպ էյլէտիլէր։ Րի-զա Նուր պէյ իսէ «Ֆանթէզի իչլէր իլէ մէշղուլ օլմայալըմ. իչ կէօրէլիմ. Պու ՛ատէթա էվ պչա չնՀնէ նաբաթ գապիլինտէն տիր,» տէյէրէք վէ Իս-մա՛իլ պէյ տախի «Շիտտէթլի իհթիյաճըմըզ վար իքէն ֆազլա մասրաֆ էթմէմէլի իզ։ Պու հէյէճէք էքմէյէ իհթիյաճը օլան պիր ատէմին սիւսլիս էլ-պիսէ կիյմէսինէ պէնզէր,» տէյէրէք մէզքիւր թագ-րիրէ ի՛թիրազ էյլէմիչլէր տիր։ Պունտան ասնրա իչպու թագրիրին լէհ վէ ՛ալէյհինտէ ուզուն ուզա-տիյէ միւնագաչաթ ճէրէյան էթմիչ, վէ ՛ագըպէթ րէ՛յէ միւրաճա՛աթ օլունտըգտա միւզաքէրաթըն քեաֆի օլտըղընա վէ մէզքիւր թագրիրին 48 րէ՛յէ գարշը 77 րէ՛յ իլէ գապուլընա գարար վէրիլմիչ տիր։ —Մէճլիսին մուվագգաթէն Րիզա էֆ. գօնա-ղընտա իմթիմա՛ էթմէսի հիւքիւմէթին թէքլիֆի իւզէրինէ թէնսիպ էտիլտի։ —Հագդ ը թէ՛լիֆ գա-նուն լա՛իհասը մէվզը՛ ի միւզաքէրէյէ գօնուլտու։ Մազպաթա մուհարրիրի Հիւսէյին Ճահիտ պէյ միւ՛էլլիֆլէրին մաղտուրիյէթինտէն պահիս օլան լա՛իհասընը օգունտու. քէյֆիյէթ րէ՛յէ գօնուլարագ լա՛իհանըն հէյ՛էթ ի ՛ումումիյէսի գապուլ օլունուպ՝ մատտէ պէ մատտէ միւզաքէրէսինէ պաչլանտը։ 1, 2, 3, 5, 6ընճը մատտէլէր գապուլ էտիլէրեք, 4իւնճիւ մատտէնին թա՛տիլի թէնսիպ վէ տէվամը 29ընճը ճէլսէյէ թա՛լիգ էտիլտի։

Մ–ՐՆԵՎՎԻՆ. Պու հաֆթա Փազ. էրթէսի կիւնիւ Սատրա՛զամ Հագդը փաչա Մէպ՛ուսան մէճլիսինտէ խսպաթ ը վիւճուտ էտէրէք Գապինէնին փրօզրա-մընը օգումըչ տըր։ Փրօզրամտա մու՛այյէն վա՛տ-լար վէրիլմէմիչ իսէ տէ, պէյաննամէնին ուսլուպ վէ մէֆհատը հէյ՛էթ ի մէպ՛ուսան իւզէրինտէ հիւքմ ի թէ՛սիր հասըլ էթմիչ, վէ պիր մըգտար միւզա-քէրէտէն ասնրա արայա միւրաճա՛աթ օլունարագ՝ 34 րէ՛յէ գարշը 187 րէ՛յ իլէ գապինէնին փրօզրա-մը թաստիգ վէ քէնտիսինէ պէյան ը ի՛թիմատ օ-լունմըչ տըր։ — Բուսմ Փաթրիգի Եօվակիմ էֆ. հազրէթլէրի իսթի՛ֆա էյլէմիչ տիր։ Էսպապ ը իս-թի՛ֆա Փաթրիգ էֆ. իլէ Սինօդ մէճլիսի արասընը-տա զուհուր էտէն իհթիլաֆ ը էֆքէարան միւնա-սա՛իս տիր։ — Թիւրք–Պուլկար հուտուտընտան Սօֆիայա վարիտ օլան խապէրլէրէ կէօրէ միւնա-

զի ի ֆիհ օլան Թամպաչ հէվալիսինտէ թարաֆէյն պէյնինտէ պիր միւսաատմէ օլմուչ, պու միւսաատմէ Ճումա ագշամը (Ցունվ. 21) պալլայըպ Փազր. կիւնիւնէ գատար տէվամ էթմիչ վէ պիր չօգ 'Օսմանլը 'ասքէրի թէլէֆ օլմուչ սըր։ Թիւրք մէնգալարընտան վէրիլէն խապէրէ կէօրէ, պու միւսաատմէ հա'իզ ի էհէմմիյէթ տէյիլ։ զայ'աթ տախի տէնիլտիյի գատար տէյիլ տիր։ —Ֆէզալիք Սօֆիա ղազէթալարընըն իֆատասինէ կէօրէ, Պուլղարիսթանըն սապզ պալ վէքիլի Բատօսլավօֆի Տօգթ. Տազաարեան իլէ վուգու' պուլան պիր միւլագաթ էհնասընտա Թիւրքիատաքի Պուլղարլար 'ալէյհինտէքի թէ'ատտի տէվամ էթտիքճէ Պուլղարիսթան իլէ Թիւրքիա արասընտա պիր իթթիլաֆընվ ուգու'ը իմքանսըզ իսկինի պէյան էյլէմիչ տիր։—Պու հաֆթա զարֆընտա զարպի ուֆուգտա պիր գուչրուգլը եըլտըզ միւշահէտէ էտիլմէքտէ օլմուչ սըր։ Պու զուհուրու էվվէլճէ խապէր վէրիլմիչ օլան Հալէյ գուչրուգլու եըլտըզընտան ֆարդը պիր ճէրմ ի սէմավի օլմագ կէրէք տիր։ Զիրա Հալէյ գուչրուգլուսընըն հէմ սէմատա ուֆուգտան տահա հօգարատա հէմ տէ փէտ. Մարտ այլարընտա զահիր օլաճաղը խապէր վէրիլմիչ իսկի։ —Սիւրիա վիլայէթի տախիլինտէ Հօրան սանճաղը մէգ'ուսը Սա'ատէտտին էֆ.յէ վիւրուտ էտէն պիր թէլէկրաֆնամէտէ օ ճիվարտա պուլունան Տիւրղիւլէր էսքի Շամ իւզէրինէ հիւճում էտիգ 'Ասգարիւլ Ճարի պին ի էլ Հալ Մըգտար պին ի էլ Համ գաթլ էտիլմիչ, վէ Ահմէտ էլ Պէյհի վէ բիւֆէգասը ճէրհ օլունմըշ վէ Էսքի Շամ էհալիսինին մուհասէրէտէ օլտըղը պիլտիրիլմիչ տիր։ Մէգ'ուս էֆ. քէյֆիյէթի Տախիլիյէ նէզարէթինէ պէյան էյլէմիչ տիր։ —Համօնտ էչղըյասընտան էքսէրիսի Իրան ճիհէթինէ կէչմիչ օլտըղընտան էչղըյա ի մէրգումէտէն չէհր տախիլինտէ գալանլարըն թա'գիպաթը 'ասքէրիյէյէ մուգավէմէթ էտէմէյէրէք չէհր խարիճինէ ֆիրար էյլէմէքտէ օլտըգլարը վէ պունլարըն տախի տէրտէսթի իչինն հէր թարաֆա միւֆրէզէլէր սէվգ էտիլտիյի մահալընտան պիլտիրիլիյօր։

Ի.Ճ. ճէմ. վէր. Ահարոն Շիրաճեան Ցունվար 1տէ սալիմէն Մար'աչա վասըլ օլուպ, քէնտի խըտմէթլէրինէ պաչլամըշ սըր։ —Պէհէնիտէն աթիտէքի թահրիրաթը ալտըգ. «Պէհէնիտէն Գունտագճը Զաքարիանըն 35 հաչընտա, եիւզիւնտէ Հալէպ չըպանը պէրէսի օլան էամէր չէհրէլի Սարգիս նամընտա պիր օղլու վէ 22 հաչընտա տուլուգլարընտա մավի տէօյիւն իչարէթլի, պէյազ պէնիզլի Աբրահամ նամ օղլու, պու իքի պիրատէրլէր Ատանայա իչլէմէք իչիւն կիթմիչ իտիլէր։ Իղթիչաչ էնասընտա ֆիրար էտիպ սաղ գալարզալարը իչիտիլմէքլէ, վէտէր ու վալիտէի նէրէտէ օլտուգլարընը պիլմէտիքլէրինտէն լուԹֆէն Ա-Եպոքէր վասըԹասը իլէ պիլէնլէրատէն սիւ"ալ էտիլմէսինի բէճա էտէրլէր։ Պու սէնէ Ատանա վագը'ասը իլէ պէհէմտէն 40 կէնճ, 3 իսթիյար, իքի գատըն, իքի չօճուգ զայպ էյլէտիք ճէման 47 քիմսէ։ Պունլարըն իւչիւ տէ քիւսէմիզտէն Ցակոբ էֆէնտի Պէրպէրեան վէ իքի պիրատէրի, քէզալիք Աստուածատուր Թէրզիպաչըեան վէ պիրատէրի վէ իքի չօճուգլարընը զայպ էյլէտիք։ Պու իքի կէնճէլէր եա'նի Ցակոբ վէ Աստուածատուր քիւսէմիզտէ եօրուլմազ սուբէԹտէ իչլէրլէր իտի։» — Օրտուտան Անմահեան պիրատէրլէր Զաքար էֆ. Փափազեանա Ատանա միւհԹաճիյնի իչիւն պիր տէնկ էլպիսէ կէօնտէրմիչ տիրլէր։ մէգքիւր տէնկ՝ մահալինէ կէօնտէրիլմիչ տիր։ «Դրախտ»ըն Ցինճի նօմէրոսը նէչր էտիլմիչ տիր։

Էջմ. ճէմ. Երուսաղէմ վանքընտա պուլունան իչ 'ասը վարդապետլէր Փաթրիգխանէ Թարաֆընտան կէօնտէրիլմիչ վէ Թա'եինլէրի Օամ. Հիւքիւմէթի Թարաֆընտան Թաստիգ էտիլմիչ օլան մէ"մուրլարը Թանըմամագտա, վէ վանքտան միւֆարագաթ էթմէքտէն իմԹինա' էԹմէքտէ օլտուգլարը իչիւն անլէրին հիւքիւմէթի ի մահալլիյէ Թարաֆընտան Թարտու Թէպ'իա էթտիրիլմէլէրի տիւչիւնիւլմիւչ, հաթթա պու մագսէտլէ՝ վանք փօլիսլէր վասըԹասըյա իհաթա էտիլմիչ իսկ տէ, հալա Փաթրիգխանէ ճէպր իսթի'մալընա միւսա'ատէ էյլէմէմիչ տիր։ Զիրա պիր Թարաֆտան եօրԹու միւնասէպէթիյլէ նասօչ պիր հատիսէյէ սէպէպ վէրիլմիչ օլուր, վէ տիկէր Թարաֆտան հիւքիւմէթին քիլիսէ իչլէրինէ միւտախէլէսինէ միւսա'ատէ էտիլմիչ օլուր տէյիւ իհԹիրազ էտիլմէքտէ տիր։ — 'Ասլիյէ նազըրը Նէճմէտտին մօլլա Փաթրիգխանէյէ պիր Թէզքէրէ կէօնտէրէրէք, Իրանտա միւԹէմէքքին Օամ. էրմէնիլէրին միւնաքէհաթ խուսուսընտաքի հուգուգլարընա տա'իր մա'լիւմաթ իսթէմիչ տիր։ Պու կիւնլէրտէ Իրան իլէ Թիւրքիա արասընտա չանպէնտէր նիզամնամէսինէ տա'իր միւզաքէրաթըն ճէրէհան էթմէքտէ օլմասը, պու Թէզքէրէյէ միւնասէպէթ վէրմիչ տիր։ — Էջմիածին Կաթողիկոսը Կիլիկիա էյմամընա Թախսիս էտիլմէք իւզրէ Բուս սէֆիրի մա'րիֆէթիյլէ Փաթրիգխանէյէ 3,000 բուպլի կէօնտէրմիչ տիր։ — Սապզ Ճէպէլ ի Պէրքէթ միւԹէսարրըֆը 'Ասաֆըն 4 սէնէ մահպուսիյէթէ հիւքմ էտիլմիչ օլուպ, արԹըգ պիր կէօնէ մուհիմմ մէ'մուրիյէթէ Թա'յին օլունմայաճաղընա

տա՞իր վէրիլէն գարար, 'Ատիյէ նազարէթի թա-
րաֆընտան Ս. Փաթրիգէ Թէպիղ էտիմիչ, վէ ար-
թըգ միւչարիլէյհին քէնտի մէ՞մուրիյէթի պաշընա
կէչէճէյի մէ՞մուլ էտիլտիյի պէյան էտիլմիչ տիր։
Ս. Փաթրիգ պու պապտա սօն գարարընը մէճլիս ի
'ուսմուսինին իմթիմա'ընտան վէ պու իսթի'ֆա
մէա՞էլէսինին մէյտանա գոյտուղը մէսա՞իլ տա՞իր
եէնի Սատրա'զամ Հագդը փաշանըն էֆքեարընը
անլամասընտան սօնրայա թա'լիգ էյլէմիչ տիր։ —
Ատանտտա ասըլան Գասապ օղլու Խաչիկին իքի
նէթիմէլերի Իսթանպօլա կէթիրիլիպ Փաթրիգխանէ
մա'րիֆէթիյլէ Խասքէօյտէ Գալֆաեան էյթամխա-
նէսինէ գօնուլմուշլար տըր։ — Զաթը Շահանէ
Ֆուգարաիէրվէր գատընլար չիրքէթինէ 25 լիրա ին-
սան պուլյուրմըշ տըր։ — Վէլի ի 'ահա Եուսուֆ
Իզզէտտին էֆէնտի Միացեալ Ընկերութիւն մէն-
ճա'աթընա վէրիլէճէք օլան պալօյը թահթ ը հիմա-
յէսինէ ալաճաղընը, վէ պիզգաթ հազըր պուլու-
նաճաղընը վա'տ պուլյուրմըշլար տըր։

ԽԱՐԻՃԻՑԷ

—·—

Ֆրանսա. — Ֆրանսա Մէպ'ուսան մէճլիսինտէ
հիւքիւմէթի իտարէսինտէ պուլունան մէքեաթիպէ
տա՞իր զուհուր էտէն պիր միւպահասէ պիր գաչ
կիւն տէվամ էթմիչ տիր։ Մէզքիւր մէքթէպլեր
1882տէ թէ՞սիս օլունտուղլարը զէման հիւքիւ-
մէթ՝ մէզքիւր մէքթէպլէրին ումուր ը տինիյէտ
պիթարաֆ գալարագ նէ տին թա'լիմ էտէճէքլերիւ-
նի նէ տէ տինէ ասար ը խուսուսմէթ կէօսթերը-
ճէքլերինի ի'լան ու պէյան էթմիչ իտի։ Իտտի'ա
օլունտըղընա կէօրէ հիւքիւմէթին վէրմիչ օլտըղը
պու սէօզ թուխուլմամըշ տըր, վէ մէքեաթիպ ի
'ուսմուսիյէնին հէտէֆի չակիրտլերի տինսիզ եափ-
մագ տըր։ Խաթիպլերտէն պիրիսի «'Աֆիֆ Պիր Ա-
տէմ» սէրլէվհալը պիր նուխթա տա՞իր էտիլէն
թէզկինաթտան պիրիսինի չէօյլէ հիքեայէ էթմիչ
տիր. «Ցովհաննէս էյի, 'ատիլ վէ միւսթագիմ տիր։
Օ նէ Գաթօլիք, նէ Փրօթէսթան նէ տէ Եէհուտի
տիր։ Օ ֆագիլ տիր վէ օ գատարը քեաֆի տիր։
Պէն անըն միսալընա իմթիսալ էտէճէյիմ» Էսնա ի
միւնագաշա վէ միւպահասէտէ մէքթէպլերին պիթա-
րաֆ օլմայըպ անճագ Գաթօլիք 'ալէյհտարլարը օլ-
տըգլարը թէքրար պէթէքրար պէյան էտիլմիչ, վէ
պունը թաստիգ ու իսպաթ իչիւն ախիրէն մէք-
թէպ քիթապլարընտան պիր թագըմ էլֆաղ վէ
թա'պիրաթըն չըգարըլմասը տէլիլ վէ պիւրհան մա-
գամընտա զիքր ու իրատ էտիլմիչ տիր։ Մէքեա-
թիպ ի 'ուսմուսիյէյէ տէվամ էտէն թալէպէ իչպու-
միւտահհահ քիթապլարը գուլլանմագա իճապ էտ-
տիլմէքտէ օլուպ՝ քէմալ ը սիւր'աթլա տինսիզ օլ-
մագտա տըրլար։ Հիւքիւմէթ միւտաֆա'աթէն քի-
լիսէնին մագսատինին չօճուգլարընը թա'լիմ ու թէր-
պիյէսի իչինի քէնտի միւրագապէսի ալթընտա պու-
լունտըրմագ օլտըղընը, եպիսկոպոսլարըն ախիրէն
նէչր օլունան թահրիրաթ ը միւթթէհիտէ ի 'ուսմու-
սիյէսինտէ Ֆրանսըզ չօճուգլարընը էմր ի թէրպիյէսի-
նի քէնտինին միւրագապէսի ալթընտա պուլունա-
տըրմագա քիլիսէնին տահա 'ալի հագդ ու սէլա-
հիյէթ մալիք պուլունտըղը զիքր ու իթնան է-
տիլմիչ իտիյնի պիլտիրմիչ տիր։ Մէ'արիֆ նազըրը
Մ. Տուսէրկին իտտի'ասընճա կէրչէքտէն զարագ ու
'իվազտան խալի օլմայան քիթապլար Գաթօլիք
մէքթէպլերինտէ գուլլանըլան քիթապլար տըր։ Պու
մէքթէպլեր սէրպէսթ թէսմիյէ էտիլիյօրլար իսէ
տէ, էօյլէ տէյիլ տիր, զիրա Րօմա անէլերին թէտ-
րիսաթընա իճրա ի նազարէթ էթմէքտէ տիրլեր։ Հիւ-
քիւմէթ ա'նան վէ մէպ'ուսան մէճլիսլերինտէն պու
կիպի մէքթէպլերի թէֆթիչ իչիւն, քէնտինինէ
հագդ ու սէլահիյէթ վէրմէլերինի թալէպ էտէճէք
տիր։ Ռէզալիք խապէր վէրիլտիյինէ կէօրէ, րուհ-
պանըլար Գաթօլիք էպէվէյնլերի քէնտի էվլատա-
րընը մէզքիւր մէքթէպլերէ կէօնտերմէքտէն թէհ-
տիտլեր իճրասըյլէ մէն' էթմէքտէ տիրլեր։ Մէպ-
'ուսանտան Ապպէ կէրօ՝ պու միւնասէպէթլէ ի-
րատ էթտիյի նուխթատա տէմիչ տիր քի, «Ինկիլ-
թէրրատա Էսգուիթ գապինէսինին մէճլիսէ 'արզ
էյլէտիյի եէնի մէքթէպլեր լա՞իհասը ահքեամընճա
տէվլէթ մէքթէպլերինտէ տինի թա'լիմ վէրիլէ-
պիլէճէյի կիպի միւսթագիլ մէքթէպլերէ տախի
հիւքիւմէթ թարաֆընտան ի'անէլեր վէրիլէճէք
տիր։ Միւմաիլէյհ «Ֆրանսատտա տախի 'այնի չէյլ
իճրա էթտիյինիզ թագտիրտէ, պիզ հուզուր ու ա-
սայիչէ նա՞իլ օլուրըզ» տէյիւ 'իլավէ ի կիւֆթար
էթմիչ տիր։ Մէքեաթիպ ի 'ուսմուսիյէտէ տին թա'-
լիմի մէս'էլէսինին պաշ ազրըսընը մուճիպ օլմասը
եալընըզ Ֆրանսայա մախսուս պիր չէյ տէյիլ տիր։
Հէր նէրէտէ հիւքիւմէթ էհալիտէն հիսսէ ի մէ'ա-
րիֆ թահսիլ էթմէք սուրէթիյլէ մէքթէպլեր աչար
իսէ, օլ մէքթէպլէրտէ անճագ 'ուսմուսէն գապուլ
օլունան նէվ'էտէն տինի հագիգաթլար թա'լիմ է-
տիլերէք հէր ճէմա'աթա մախսուս օլան թա'լիմ-
լեր խանէտէ եախօտ քիլիսելերտէ էօյրէտիլմէլի
տիրլեր։ Խուսուսի վէ քիլիսէ մէքթէպլերինտէ էլ-
պէթտէ հալ ֆարկը տըր։ Վագա'ա սա՞իր հէրլեր-
տէ օլտըղը կիպի Ֆրանսատտա տախի Գաթօլիք րէ-
հապինի մէքթէպլերին թէտրիսաթընտա գուլլա-
նըլաճագ քիթապլարը թա'լին էտէպիլսէլեր, քէղա-

լեք պալիղներէ Գաթօլիքներճէ օգուննասը մէնուս՝ օլան քրիստոնեաները օգուտագործողը մէն՝ էտէպիլսէլեր մէնուն օլուրլար։ Տիկեր թարաֆտան էսէֆէնկիզ պիր հագիգաթ տըր քի Ֆրանսատա պիր չօգ մէշհաւր սիյասէթչինասլար, մուզթէսիր պաշ վէքիլ տախի իչլերինտէ օլարադ, սանըրսըն տին ու իմանատան մահրում տըրլար, վէ հաթթա Ալմանըն վարլըղընա պիլէ չիւպհէ էտէրլեր։ —Կէչէն հաֆթանըն սօնլարընա տօղրու Ֆրանսատա 1852 սէնէթինտէն պէրու հիչ միսլի կէօրիւլմէմիչ օլան չէն ֆէնա սու թուղհանլարը վադը՝ օլմուշ տըր, վէ Ալմանիա իլէ Իավիչէրատան տախի պունա միւմասիլ սու թուղհանը խապէրլերի կէլմէքատէ տիր։ Գարիչէլեր իլէ գասապալարը սու պասմըշ, գաթարլարըն ամէտ չիւտի, վէ թէլէկրաֆլար իլէ թէլեֆօնլարըն իսթի՛մալը միւնգամի՛ օլմուշ տըր. սէֆինէլեր էսէն չէտիտ բիւզկեարլար սէպէպիյէ լիմանլարա կիրիպ չըգմագտան մէն՝ օլունմըշլար տըր. նուֆուսաճա զայ՛աթ, էմվալ ու էչեռաճա տախի խասարաթ ը քիւլիյէ վագը՝ օլմուշ տըր։

Մ՚ընէնէյէ՛ն. Թայֆըն Փէքին մուխապիրի Զինտէ վիլայէթ մէճալիս ի ՚ումումիյէսինին րէամ ի քիւչատլարընա տա՛իր իտարէ ի գալէմ էթմէքատէ տիր։ Միւմախլէյհին իտտի՛ասընճա միլլի պիր փարլամէնթօ թէչքիլ վէ հիւքիւմէթ ի մէշրուԹէ թէ՛սիս եօլունատա իչպու մէճլիսլերին քիւչատը աթըլան իլք ատըմ մէսապէսինտէ տիր։ 1907 Հոկտ.ինտէ նէյը օլունան պիր էմրնամէ ի Իմփէրաթօրի ահքեամընճա մէմլէքէթին 22 վիլայէթինտէ միւզաքէրէ մէճլիսլերի իհտաս օլունաճագ իտի։ Իշպու էմրնամէնին ահքեամընըն եէրինէ կէթիրիլմէսի իչին վագթա իհթիյաճ վար իտի։ Թիւրքիսթանը Զինի միւսթէսնա օլարադ պիլճիւմլէ Զին վիլայէթլերինտէ ՚ումումի մէճլիսլեր ինթիխապ էտիլմիչլեր։ Ներիսթիյանլըղ ՚ալեյհինտէ հիչ պիր ՚ատավէթ էսէրի կէօսթէրիլմէմիչ, վէ եէրլի Ներիսթիյանլար քէնտիլերին ինթիխապ հագգընը քէմալը սէրպէսթի իլէ գուլլանմըշլար։ 1909 Հոկտեմբերինտէ պու մէճլիսլեր ՚ատտը իմթիմա՛ էտէրլէք 40 վէ պիր եէրտէ տախի 50 կիւն տէվամ էթմիչ տիր։ Պու մէճլիսլերին րէ՛իսլերի Թադրիպլէն 21էր լիրա, րէ՛իս վէքիլլերի 16½ լիրա, տա՛իմի գօմիսիօնլարընն ա՛զալարը 10ար լիրա, վէ մէճլիսլերին տիկեր ա՛զալարը 6½ար լիրա իւճրէթ ախզ էթմիչ իտիքլերի կիպի ճիւմլէսինէ տախի կիտիպ կէլմէ խարճրահաւլորը վէրիլմիչ տիր։ Մահալլի զաղէթալար մուխապիրլերինէ մախսուս օլարադ մասա վէ սանատաւեէլեր Թէտարիք էտիլմիչ, վէ մէճլիսլերին մու՛ամէլաթը հէր կիւն զաղէթալարտա նէյը էտիմիչլեր տիր։ — Թայֆըն պու կիպի պիր գաչ մէճլիսի զիյարէթ էթմիչ օլան մուխապիրի՝ մէճլիս ա՛զասընըն էտնա ի միւզաքէրաթտա իպրաղ էթմիչ օլտըգլարը ճիտտի մէյլ ու ֆիքրլերին քէնտիսի իլէ սա՛իր էվրօփալըլար խաչէրինատէ փէք կիւզել պիր Թէ՛սիր հասըլ էթմիչ օլտըղընը պիլսիրմէքատէ տիր։ Մէճլիսլերատէն հէր պիրինինին 50տէն 140ա գատար ա՛զալարը պուլունմագտա տըր։ Անլէր մահալլի իտարէ ի մուխթարէ, թա՛լիմ ու Թէրպիյէ, նիզամաթ ը զապթթա, արաղի իչլերինէ վէրիլի Թարը կիպի ումուր ու մէսա՛իլի Թէտգիգ ու միւզաքէրէ էյլէմիչլեր տիր։ Պիր մէճլիսատէ Մանչուրիա մէսա՛իլինին Թէսվիյէսի իչին ախիրէն Զինի իլէ Ճափօնիա հիւքիւմէթլերի արասընտա ՚ատտ էտիմիչ օլան մուխագավէլէնատինէն ֆէսախի լիւզումը Թէքլիֆ էտիլմիչ իսէ տէ, պու կիպի մի՛սէլէլերին Թէտգիգ ու միւզաքէրէսի մէճլիս ի ՚ումումինին տա՛իրէ ի ռէլատիյէթի խարիճինտէ օլտըղը իհթիար էտիլտի։ — Թայֆա Փէքէրասլուրկատան չէքիլէն պիր Թէլէկրաֆնամէ Զարիցանըն ադըր սուրէթատէ խասաթալանմըշ օլտըղընը զիքր էտիյօր։ Ցունվար 15է միւսատըֆ Ճիւմ՚ա էրթէսի կիւնիւ վէ 2 կիւն սօնրա տախի սէրայտա աֆըզպանըն պիր իսթիչարէսի վագը՝ օլմուշ տըր։ Ղազէթալարըն րէամի օլանատան պաչդա հավատիս նէյը էթմէլէրի Թահթ ը մէճլիս՚իյէթէ ալընմըշ տըր, վէ ՚ալել ՚ումումի միլլէթի իմփէրաթօրիչանըն խասթա օլմասընտան պիհնապէր իսէ տէ, Թայֆըն մուխապիրինին պէյանընճա, հագիգաթ ը հալա վագըֆ ղէվաթ միւզաթարիպ իմփէրաթօրիչա իլէ ֆէտաքեար զէվճինին հալընա ճան ու կէօնիւլտէն աճըմագտա տըրլար։ —Պու սաֆըրլարը եազազընմըշ էտնատէ Ինկիլիզերրա ինթիխապաթընտա 670 տա՛իրէ ի ինթիխապիյէնին 556սընտա ինթիխապաթ մա՛լիւմ օլմուշ տըր։ Շիմտիյէ գատար մուհաֆազաքեարլար 237 տա՛իրէտէ, Լիպէրալլար 212 տա՛իրէտէ, ՚ամէլէ ֆըրգասը 36 տա՛իրէտէ նամզէտլերինի ինթիխապ էթտիրմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշլար տըր։ Իրլանտա ֆըրգասը 71 տա՛իրէտէ իրլագը ղալէպէ էյլէմիչլեր տիր։ Մուհաֆազաքեարլար 93 տա՛իրէ գազանմըշ օլուպ, անլէր ՚այնի նէտպէթտէ գազանմագա տէվամ էտէրլերսէ, տիկեր իւչ ֆըրգա պէրլէչտիքլերի հալտէ փարլամէնթօտա մուհաֆազաքեարլարտան եինէ 100 մէպ՚ուս զիյատէյէ մալիք օլաճագլար տըր։

Ցունվ. 12/25, 1910.

ԱԱՐՈՒՑԻՑԷ. Էահ միւպէտ. գինտը.	Լ. ց.	103	31
Շ. Տէմիր Եօլ. Թահվ. »	Ֆրգ.	216	25
Ա. Գրէտի Ֆոնսիյէ Էժիպսիէն »		326	
Բ. » » »		265	
Գանդ Նասիօնալ տը Արէս »		425	
Մէճիտիյէ ղրչ.	108	7	
Մէջիտիէ ղրչ.	101		
Կիւմիւշ ուճգ.	103	20	
Նափօլէօն	87	16	
Գրըմից ղրչ.	50		
Լիրա Ինկլիզ »	110	5	
Կմշ. ՍԹԹ. 6ը »	60		
Գարպօն գա՛իմէ	8	60	

ՇԱՓՈՒՐ, ԵԱՒՕՏ ՊԵԲԼԷՄԷՒ ՊԷՐՐԻՑԷՍԻ
(ԼՆԻ ՅԵԼՅԱ ՅՈՒՆԸ)

1.

ՎադԹըյէ պիր քէրվան էմԹը՛ա ի Թիւճճարիյէ իլէ եիւքիւ տէվէլէր իլէ ուղագ պիր մէմլէքէԹէ կիԹմէք իւզրէ պէրրիյէտէ եօլճըլըգ էԹմէյէ պաչլատը։ Տէվէլէրտէն պա՛զըլարը չէրապ Թուլումլաըրըյէ եիւքիւ օլուպ՝ պու Թուլումլարըն իչինտէ չարգըն էն ա՛լա չէրապը պուլունուր, պա՛զըլարը զարիճ փէրտէլէը վէ պա՛զըլարընէճիս ըէնքլէրէլ պօյանմըշ վէ տէսԹիկեահտան չըգմա ա՛լա իփէքլի գուամաչլար կէօԹիւրիւյօրլար իտի։ Շափուրըն տէվէսի իսէ աղըր Թուղ Թօրպալարըյա եիւքիւ իտի։

Հէր պիր Թաճիրին իւմիտի պէօյիւք չէհրին ԱլԹուն Գափուսը գափանմազտան էվվէլ չէհրէ կէԹիչմէք իտի։ Շէհրէ կիրմէք իչիւն պաչգա գափուլար տաԽի վար իտի իսէ տէ, ԱլԹուն Գափու էԹրաճ չէհրլէրտէն կէլէն բաճալարը (վալիլէրի) գապուլ էԹմէք իւզրէ անճագ սէնէտէ պիր տէֆ՛ա աչըլըր իտի, վէ Թամմ պու էանատա գափույա կէԹիչէն եօլճուլար նատիրէն էլէ կէչիրէ պիլէճէքլէրի պիր ֆուրսաԹա նա՛իլ օլուրլար իտի, չէօյլէ քի, բաճալար չէհրէ կիրէր իքէն օնլար իլէ պէրապէր ԱլԹուն Գափուտտան կիրիպ չէհրին մէլիյի օլան պաչ Բաճանըն սահրայընա տախիլ օլարագ անըն հավիլէրինտէ տօլաչա պիլիրլէր իտի։ Օրատա սաԹըյա չըգարըլան էմԹը՛ա փէք պէօյիւք պահա իլէ՝ պա՛զէն տըչարրտա չարչըտա սաԹըլաճաղը ֆիյաԹտան եիւղ գաթ զիյատէ ֆիյաթլէ սաԹըլըր իտի։

Սա՛իր վագԹարտա ԱլԹուն Գափու անճագ պա՛զը Խուսուսի քիմսէյէր իչիւն աչըլըր իտի, էզճիւմլէ պիր մէլիք Թարաֆընտան կէօնտէրիլէն պիր խուսուսի էլչի, Խահօտա անճագ փրէնսէլէրին սաԹրն ալա պիլէճէյի նատիտէ գըյմէԹլի մալէր կէԹիրէն պիր քիմսէ կէլտիյինտէ օլ գափու Թէքրար քէնտի րէզէլէրի իւզէրինտէ ատօնէր իտի, ամմա սէնէտէն սէնէյէ բաճալար իլէ պիրլիքտէ կէլէնլէրտէն մա՛տա հիչ պիր ՚ատի մաԹրճը անրն փարլագ էչիյինտէն իչէրի այագ պատմազը իւմիտ էտէմէզ իտի։

Իմտի մէզքիւր քէրվանտա պուլունանլարրն ճիւմլէսի տէ հայվանլարրընը փէք սըզը սիւրիյօրլար իտի։ Քէրվանրն էօնիւնտէն իսէ Շափուր կիտէր իտի վէ տէվէսինի հէփիսինտէն զայրէԹլի սիւրէն տէ օ իտի։ ԱլԹուն Գափուտտան կիրէնլէրին պիրինճիսի, վէ էմԹը՛անըյա սէրայա տախիլ օլանլարրն պիրինճիսի օլմագ արզուսըյէ անրն գալպի հանրյօր իտի։ Լաքին պէրրիյէտէն կէչէր իքէն հարը հօլտա խաԹիրահաթ էԹմէք իչիւն պիր օվասիսին հանրնտա գօնագ էԹտիքլէրի վագԹի անրն տէվէսի ֆէնա պիր սուրէԹտէ ագահամաղա պաչլատը վէ հայվան գուամ իւզէրինէ հաթտը գալտը։ Շափուր հօլա տէվամ էԹմէք իչիւն տէվէսինէ զօր էտիյօր իտի իսէ տէ, պօչ իտի։ զէվալը հայվան աղըր եիւքիւ ալԹընտա այագա գալգամայօր իտի։

Մալընտան վաղ կէչմէք իսԹէմէյօր իտի իսէ տէ հայվանըն եիւքիւնիւ խաֆիֆլէԹմէք իչիւն Թուղ Թօրպալարըընը կէօնիւլսիւզլիւք վէ ահ էտէրէք պիրէր պիրէր եէրէ աԹմագա մէճպուր օլտու։ Վէլհասըլ պիւԹիւն եիւքիւ աԹտը իսէ տէ, հայվան հալա այագա գալգամայօր իտի, վէ Շափուրըն արգատաչլարը անը օրատա Թէրք էտիպ հօլլարընա տէվամ էԹմէյէ մէճպուր օլտըլար։

Խայը կիւնլէր վէ կէճէլէր Շափուր տէվէսինին հանընտա պէքլէտի։ Փունարատան անա սու կէԹիրիր վէ օվասիսին հանընտա պիլմիչ օլան օԹլար իլէ անը պէօլէր իտի։ Նիհայէթ տէվէնին այագա գալգամագա չալըշմասընը վէ ագասյարագ պիր գաչատըմ ալմասընը կէօրիւնճէ էմէքլէրինին էճրինի ալտընտան տօլայը մէսրուր օլտու։ Լաքին արգատաչլարընտան կէրի գալտըը իչիւն փէք միւգԹարիպ օլտըընտան Թուղ Թօրպալարընը նէրէյէ աԹտըընա տիգգագթ էԹմէմիչ, վէ օնլարը փունարընը էօնիւնէ աԹմըշ վէ փունարատան ագան սու Թուղ Թօրպալարընը իչինտէն կէչէրէք Թուղու էրիԹմիչ իտի։ Իմտի Շափուր Թուղ Թօրպալարընը Թօփլամագա կիԹտիչինտէ փէք աղ, — անճագ պիր Թօրպա — Թուղ պուլտու։

«Շիմտի Ալահ պէնի ֆիլվագը՛ ունուԹմըշ տըր,» տէյիս ֆէրհատ էյլէտի Շափուր, վէ տօղտըը կիւնէ լա՛նէթ օգուշյարագ էլպիսէսինի երրԹտը վէ կէօքսիւնիւ տէօյմէյէ պաչլատը։ Տէվէսի հօլա կիԹմէյէ մուգԹէտիր պիլէ օլսա, մալը մահվ օլմուչ օլտընտան փազարա կիԹմէսինտէն ֆա՛իտէ Խօգ իտի։

Պէօյլէճէ եէրէ օԹուրտու վէ պաչընը էլէրի իւզէրինէ էյէրէք սիւչիւնմէյէ պաչլատը։ Իչմէք իչիւն օրատա սու վէ եէմէք իչիւն Խուրմա վէ ալԹընտա օԹուրմագ իչիւն տախի աղաճլարրն սէլրին կէօլէսի վար իտի իսէ տէ, պունլարրն հիչ պիրիսի կէօզիւնտէ տէյիլ իտի։ Տէրուննինտէ պիր բահաթսըզլըգ քէնտիսինի մահվ էտիյօր իտի։ Արգուսընրն պօչա չըգմասը անրն պաչընը եէրտէքի գուամա գատար էյտիրիյօր իտի։ Գուամ իւզէրինէ տիգ չէօքմիւչ օլան զէվալը տէվէսինէ պագտրգճա՝ «Ահ, եաղըգ պանա. պէն հէր քէտէն զիյատէ պահԹսըզ ըմ։ Պէնիմ գատէրիմ հէփիսինտէն զիյատէ իննաֆսըզ տըր։ Պէնիմ տամարլարըմտա հայաթ քէմալը գուվվէԹլէ ճէվէլան էԹմէքտէ, վէ պէնիմ կէօքսիւմտէ արգու սըճագ սամ եէլի միսիլ

լիւ պէնի եազըպ տի՛ քէթմէքտէ իքէն նի՞չիւն պուրատա հիչ պիր ֆա՛ալիյէթտէ պուլունամատըղմ վէ պէնիմ արզուլէտիյիմ չէհրէ տօղրու պիր ատըմ պիւլէ իւերի կիտէմէտիյիմ պիր եէրտէ, չու գուման իւզերինատ պիչարէ պիր հալտա թէրք օլունտըմ,» տէտի։

Պիր կիւն խուրմա ագաճընըն ալթընտա օթուրուր իքէն պիր արը վըզլայարագ անըն էթրաֆընտա տօլաչըյօր իտի։ Արըյը գօվտու իսէ տէ, օ ևէնէ կէլտի վէ էօյլէ մա՛անիտաճէսինէ էթրաֆընտա տօլաչըյօր իտի քի Շափուր անա պիր մէրագլէ պադտը վէ, «Ներլէտ արը վար իսէ, օրատա պալ օլմալը։ Էկեր պէրրիյէտ թաթլը պիր չէյ վար իսէ, պուրատա օթուրուպ տա պախթըզլըզըմա հանմադտան իսէ՝ կիտիպ օնու պուլմադ տանա էյի տիր,» տէտի։

Տէվէյի փունարըն հանընտաքի ագաճարընը տալարը վէ հավրազլարըյէ հայըլմալա թէրք էտըրէք քէնտիսի արընըն արտը սըրա կիթտի։ Պիր չօդ սա՛աթլար անը թա՛պիպ էթտիքտէն սօնրա ուղագտան պաչգա պիր օվասիսին խուրմա ագաճլարընը կէօրտիւ։ Ատըմլարընը չապզլաթտը, վիրա ձէննէթլին նատիսէ խօչ բա՛ինալարը կիպի խօչ զօղուլար պուրնունա կէլմէքտէ իտի։ Ուրը անը Օմարընն կիւլ պաղչէլէրինէ աէլալէթ էյէտի։

Պու Օմար փէք 'ալիմ պիր փիմհակէր օլուպ՝ զէմինին էն 'սահ չէյլէրինի պիր մու'ճիզէ պուվվէթիյէ զըյմէթլի չէյլէրէ թէպիլ էտ պիլիր իտի։ Անընն պու մէհարէթինին նամը ուզագ սիյարլարա պատար հայըլմըշ իտի։ Զոգ փիմհէլէր անընն պու սինրպազքնարանէ մա՛րիֆէթինան իթիֆատ էթմէք իչիւն անը արամըշլար վէ «Օմարըն խանէսի նէ՞րէտ սիր,» տէյիւ հէր կիւն չէհրընն պափուլարընտա սօրուպ սիա՞ռ կաննէլէ նըսընք օմամըշ իտի իսէ տէ, սէննէլէրատն պէրու օսիա՞ռըն ճէվապընը քիմսէ վէրէմէմիշ իտի։ Օմար պիր միւնզէվի մադամընտա հաչամազա պաչլայալըտան պէրու հիչ պիր քիմսէ անըն խանէսինին նէրէտտէ օլտըղընը պիլմէզ իտի։ Օմարըն պէրրիյէտէ թէննա պիր եէրտէ պու էսրարէնկիզ սէն'ռը իճրա էթմէքտէ վէ կիթտիքճէ օնուն տանա տէրին սըրրլարընա վազըֆ օլմագտա իտիյինի հէրքէս պիւիր իտի իսէ տէ, անըն պուլունտըղը եէրին եօլունը հիչ պիր քիմսէ պիլմէզ իտի։ Անճագ արըլար անը պիւիր իտի։ Վէ Շափուր ա.րընըն արտընճա կիտէրէք պիր տէ քէնտի քէնտիսինի Օմարընն հուզուրընտա պուլտու։ Շափուր կիւզել սիմալը վէ խօչ էնատալը պիր կէնճ իտի։ Օ.քէնտի պաչընա կէլէնի օլտըղը կիպի Օմարա նազէթտի, վէ ատէմլէրին էֆքեարընը, աչըզ թիրէլէրի օգուր կիպի օգուչան Օմար անընն հիքեայէսինատէն միւթէ'ասիր օլտու, վէ իչէրի կէլիպ կիւնէչ պաթանա գատար քէնտիսինէ միւսաֆիր օլմասընը էմր էյէտի։

Պէօյլէճէ Շափուր անըն սօֆրասընընա օթուրտու վէ անըն ևէմէյինի ևէտի, վէ անըն չէրապընտան վէ ազըզը քէլամլարընտան թազէ հայաթ քէսպ էթմիչ օլարագ սօֆրատան զալգտը։ Վէ պիրիպիրէլէրինատէն այրըլաճագլարը սըրատա իխթիյար Օմար, քէսքին պիր պագըչ իլէ օնուն կէօզլէրինէ պագարագ չէօյլէ տէտի, «Պիրա չիւպհէ սէն չիմսի տիւչիւնիյօրսըն քի, պէն 'սահ չէյլէրի զիրգյմէթ չէյլէրէ թահվիլ էթմէք գուսուրէթինէ մալիք օլան Օմար օլտըղըմ հալտա, սէնին թօրպանտա գալմըշ օլան թուզը ալըպ օնու ալթունա թէպտիլ էթմէք պէնիմ իչիւն զայէթ գօլայ պիր միւնէլէ տիր պէօյլէ նափատա օլ վազըֆ սէն տէ քէրվանտան կէրի գալըզըն իչիւն հիչ էսկի էթմէյէճէք գալգար տէվէնին այագչյա նավաչ նավաչ արզուլտիյինի չէհրէ քէմալը մէսէրէթլէ կիտէր իտին։»

ՄԼՎԱՏՏԸ ՄԻՒՆՏԷՐԻՃՔ

Տահա պէօյիւք իհթիյաճմըզ (Յ. Գ. Գ.) 99
Ուճուզ (Հ. Մ. Ա.) 101
Մաքէտոնիատա չէթելէր 103
Ինկիլթէրըա վէ Ամէրիկա մէքթէպլէրինէ 103
Նէ՞չիւն 104
Անըն վասնէթի 104
Պըտտա (Մ. Միհոֆֆ) 105
Պէյն վէ շահսնէթ (Յոթ--Բ՝ա եֆ. Մ--րոթե) 107
Տէօրթ նօլըն ասվալը հազըրէտի (Ա. Գ՚ն. Ա՚ճ--րոթե) 109
Լ՚ահէ վէ մլահնէրլէր 110
Շու՞ռունթի ը սիյասիյէ 110
Շափուր, նախօտ պէքլէմէք պէրրիյէտի (Լ՚ոյ Ֆեըտ ձօ--ըզ) 115

Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՄԱՏՊԱ՚ԱՍԸ
ՓԻՆՃԱՆՃՐԼԱՐ ՆՕԳԱՒՇԻՒ